

د هیواد د پرمختګ رازونه

لیکوال: ثنا الله طوطاخیل

Ketabton.com

د هیواد د پرمختګ رازونه

(اقتصاد)

لیکوال:

ثناالله طوظاخیل

د کتاب خانگرتیاوی

د پیشرفت رازونه	کتاب نوم:
اسلامی اقتصاد	موضوع:
ثناالله طوطاخیل	لیکوال:
ثناالله طوطاخیل	دیزاین چاری:
۱۴۰۴ / ۹ / ۱	چاپ کال:
۰۷۶۵۹۶۱۱۲۰	وتس اپ:

زموږ سره اړيکه

ثناالله طوطاخیل

sanaullah Totakhil

مخاطب واتساب

Facebook ID

ثناالله طوطاخیل

whatsapp

0765961120 , 0778688410

Gmail

[:Sanallahafghan4200@gmail.com](mailto:Sanallahafghan4200@gmail.com)

د تلگرام چینل

[:https://t.me/PASHT00](https://t.me/PASHT00)

لومړی فصل: فرعي موضوعات

- ۱.....د محصلينو علمي تحقيق
- ۳.....دري اړخيزی همکارۍ
- ۵.....دفاعي تجهيزاتو
- ۷.....د کثافات دانيو جورول
- ۸.....ويښيارو خلکو لپاره ۱۰ طبقۍ
- ۱۰.....د افغانستان بهرنی لاری
- د افغانستان حکومت ته د طيارو د ويشتلو د توغندي فورمولي او
- ۱۳.....جوربنت
- ۱۵.....محيط ته توجه
- ۱۷.....رادار او راډيو خپرونکي
- ۲۰.....تقليد او تحقيق
- ۲۲.....داخلي توليد
- ۲۳.....الکترونيکي پيسۍ
- ۲۴.....پارکونو بدلون په کتابتونونو
- ۲۸.....د کورني توليد بازار
- ۳۰.....د آفتابي (شمسي) او بادي انرژي توليد
- ۳۲.....د سافتوير او اپليکيشن جوړونی لپاره فعاليتونه
- ۳۴.....د سافتوير او اپليکيشن جوړولو مرکز
- ۳۷.....سرتفکيت

دوهم فصل: شریک کاروبارونه

۳۸	شریک کاروبارونه.....
۴۰	۱: د شریک کاروبارونو د پراختیا ملي طرحه.....
۴۲	۲: د خلکو پانگه د تولید لپاره.....
۴۴	۳: د دولت مسؤلیت او ونډه.....
۴۷	۴: د قانوني او حقوقي چوکاټ اړتیا.....
۴۹	۵: د پانگوالو د حقونو خونديتوب.....
۵۱	۶: د مالي شفافیت میکانیزم.....
۵۵	۷: د متخصصینو تخنیکي ملاتړ.....
۵۷	۸: د اداري همغږی جوړښت.....
۶۰	۹: د دولتي ادارو تر منځ همکاري.....
۶۳	۱۰: د بازار موندني ملي پلان.....
۶۶	۱۱: د صادراتو او وارداتو اسانتیا.....
۶۸	۱۲: د کرنیزو فابریکو پراختیا.....
۷۲	۱۳: د... روغتیايي سکتور ملاتړ.....
۷۴	۱۴: د انرژي تولید عامه خصوصي پروژې.....
۷۷	۱۵: د پانگوالو جذب لپاره کمپاین.....
۸۰	۱۶: عامه پوهاوی او رسنیز کمپاین.....
۸۳	۱۷: د شفاف حساب ورکولو سیستم.....
۸۷	۱۸: د نړیوالو مرستو جذب.....
۸۹	۱۹: د ځوانانو د نوښتونو ملاتړ.....
۹۱	۲۰: د ښځو لپاره د کاروبار زمینه.....
۹۲	۲۱: د کوچنیو ولایتونو اقتصادي وده.....
۹۴	۲۲: د حرفوي زده کړو پروگرامونه.....
۹۷	۲۳: د معیاري تولید سیستم جوړول.....
۱۰۰	۲۴: د مالیاتو کی اسانتیاوې.....
۱۰۳	۲۵: د خطر مدیریت میکانیزم.....

- ۲۶: د نظارت او ارزونې کمیټه..... ۱۰۵
- ۲۷: د شفافي ونډې وپش سیستم..... ۱۰۷
- ۲۸: د ټولنيز باور جوړونه..... ۱۰۹
- ۲۹: د اقتصادي پرمختګ لپاره ګډ ګامونه..... ۱۱۱
- ۳۰: د دولت ونډه او ملاتړ د شريک کاروبارونو..... ۱۱۳
- ۳۱: حقوقي او قانوني چوکاټ برابرول..... ۱۱۶
- ۳۲: مالي ملاتړ د دولت له..... ۱۱۸
- ۳۳: د دولت ونډه - يا ځای برابرول..... ۱۲۰
- ۳۴: دولت اداري همکاري..... ۱۲۲
- ۳۵: د بازار لپاره اسانتيا..... ۱۲۴
- ۳۶: د څارنې او حساب ورکونې سیستم..... ۱۲۶
- ۳۷: تخنیکي ملاتړ..... ۱۲۸
- ۳۸: عامه پوهاوی او اعلانونه..... ۱۳۱
- ۳۹: د پانګوالو ترمنځ د شراکت قانوني چوکاټ جوړول..... ۱۳۳
- ۴۰: د بهرنيو افغان پانګوالو پانګونې..... ۱۳۵
- ۴۱: د نظارت او ارزونې کمیټې جوړښت..... ۱۳۷
- ۴۲: د نړيوالو سازمانونو اعتماد جلبول..... ۱۳۹

ما دا ڪتاب ڪهه وليڪه چي خلڪ تري پند او د
نظرياتو جو رڀنت زده ڪري تر ڇو د خپل هيواد د
پيشرفت لپاره ڪوشش او نظريي رامنڃته ڪري. هيئه
ده چي زما دا ڪتاب د دولت مسولينو او مشرانو ته
ورسوي تر ڇو زما نظريات او طرحي عملي ڪري. او
که چيري تاسي نظريات لري ماسره يي شريڪ ڪري
تر ڇو زه يي په خپل ڪتاب کي اضافه ڪرم.

ستاسو د ڄواب په هيئه

ثنا لله طوطا خيل

د محصلينو علمي تحقيق

د افغانستان دولت بايد ځيني علمي او تخنيکي پروژې د پوهنتونونو اړوندو محصلينو ته وسپاري، څو پرې عملي تحقيق وشي. دا کار نه يوازې د محصلينو لپاره يو غوره فرصت دی، بلکې دولت ته به هم د علمي ظرفيتونو له لارې پرمختگ ورکړي.

لکه د نظامي سکتور لپاره د توغنديو يا دفاعي تجهيزاتو جوړول، کولای شي د انجنيري، فزيک، کيميا، جيولوجي او جغرافيه څانگو محصلينو ته وسپارل شي، چې د يو مشخص گروپ په جوړولو سره پرې کار وکړي.

محصلين بايد د خپلو ذوقونو او ليوالتيا پر بنسټ خپلې څېړنيزې موضوعات انتخاب کړي، او له لومړي سمستر څخه تر فراغت پورې پرې کار وکړي. د يادې پروژې لپاره يو واتساپ گروپ يا بل گډ پلټفارم جوړ شي، تر څو هغوی خپل معلومات، تجربې، او لاسته راوړنې پکې شريکي کړي. مثال:

د توغنديو د جوړولو يوه پروژه کې ۳۰ محصلين شامل شي، چې له هرو څانگو څخه ۳ تنه انتخاب شي لکه

۳ تنه د کيميا پوهنځي محصلين ، ۳ تنه د فزيک ، ۳ تنه د جيولوجي ، ۳ تنه د جغرافيه ... تر څو ۳۰ پوره شي

دغه ډلې به په گډه کار کوي، له موضوع سره اړوند تحقيق کوي او د پروژې بريا ته هڅه کوي.

که دا نظريه بريالۍ شي، نو زرگونه محصلين به هڅه وکړي چې خپلې څېړنيزې پروژې بريالۍ کړي. دا کار به نه يوازې د نظامي برخو لپاره گټور وي، بلکې د نورو برخو لکه

بيولوژي ، نبات شناسي ، انسان شناسي ، جغرافيه ، کانونه ، طب ، اقتصاد او نورو علمي ډگرونو لپاره هم مهم فرصتونه برابر کړي.

لکه څنگه چې مندل، د خپل ژوند تر پايه، په يوه کوچني باغ کې پر نباتاتو تحقيق کاوه، مور هم بايد خپلو محصلينو ته د علمي ودې دا زمينه برابره کړو.

دری اړخیزی همکارۍ

د درې اړخیزو همکاریو لپاره د خانګړو خوندي اقتصادي او فرهنگي ساحو د جوړولو مفکوره چې هدف یې د افغانستان، ازبکستان، ترکمنستان، تاجکستان، ایران، پاکستان، او چین ترمنځ د همکاریو پراختیا، د سوداګرۍ، تکنالوژۍ، زده‌ګړو، سیاحت، او پانګونې په برخه کې د ګډو پرمختیایي ساحو رامنځته کول دي او لاندې څلور اصلي مهم سرحدي نقطې یې عبارت دي له:

1. افغانستان – ازبکستان – ترکمنستان
2. افغانستان – تاجکستان – ازبکستان
3. افغانستان – چین – پاکستان
4. افغانستان – ایران – پاکستان

د دغو ساحو خانګړتیاوې باید دا وی چې خوندي ساحې وي چې هېڅ هېواد د بل هېواد خاوره تخطی نه کړي. خلک، سوداګر، او سیلانیان آزادانه سفر کولی شي (له ویزی پرته یا ساده اسنادو سره). دا ځایونه به د سوداګرۍ، سیلانی تګ راتګ، او د علم شریکولو لپاره وي. دولتونه به توافق وکړي چې دا ساحې له ماليې، ټکس او اضافي فټسارونو خلاصې وي. او که کیدای شي دا ساحه په پوره توګه افغانستان جوړ کړي او ګټه له همدې بازار څخه واخلي. د دغو ساحو اقتصادي هدفونه باید د اجناسو خرڅلاو، د پانګوالو جذب او په صادراتو کې زیاتوالی وي. تخنیکي شکل څخه د ګډو ټکنالوژیکو پروژو (لکه د فیسبوک بدیل اپلیکیشن) او نورو د جوړولو امکان زیاتوی. فرهنگي له لحاظه یې فواید د ژبو زده کړه، علم شریکول، ګډ فرهنگي پروګرامونه او نور دی چې د همدې په صورت کې د علمي پرمختګونو امکان موجودیږي او د هیوادونو ترمنځ چې د پوهنتونونو، څېړنیزو مرکزونو، او ورکشاپونو ترمنځ همکارۍ زیاتېږي. مثال که هر درې هیوادونه وغواړي یو نوبتګر اپلیکیشن جوړ کړي، کولای شي خپل مسلکي تیمونه (انجینران، ډیزاینران، بازارموندونکي) همدلته یو ځای کړي او بې له ماليې یا ځنډه پرې کار وکړي.

دا طرحه به د سیمه ییزې همکارۍ نوی باب پرانیزي، اقتصادي وده به چټکه کړي، سیاسي باور زیاتوي، او خلک به د یو بل فرهنگ او علم سره وصل کړي.

په دې حالت کې دولت کولای شي چې خپل د اطمینان وړ کسان مشخص او وټاکي تر څو چې کومه امنیتي پېښه رامنځ ته نشي.

دفاعي تجهیزات

د افغان ځوانانو د تکنالوژۍ او دفاعي تجهیزاتو د پرمختګ لپاره د وارداتي تجهیزاتو اړتیا طرحه

د دی موضوع اهمیت په دی کی ده چی افغانستان د سیمه ییزو امنیتي ستونزو او د تکنالوژۍ په ډګر کی د پرمختګ لپاره د عصري تجهیزاتو اړتیا لري. د رادار او کشف تکنالوژۍ په برخو کی د پرمختګ لپاره اړینه ده چی زموږ ځوانان او متخصصین د عملي تجربو فرصت ولري او

له چین هیواد څخه لاندې تجهیزات باید وارد شي:

Microwave Sensors

Parabolic Dish Antenna / Phased Array Antenna

RF Power Amplifiers

Microcontroller / DSP Chips

Cables and Connectors

Signal Processing Software

Infrared / Thermal Sensors

Weatherproof and Heat-Resistant Materials

د دې وسایلو ټول خرید به په اوسط ډول د ۶۰۰۰ تر ۱۵۰۰۰ ډالرو وي.

دا تجهیزات به د افغان محصلینو، انجینرانو او څیرونکو لپاره د ټکنالوژۍ د زده کړې، تحقیق او پرمختګ لپاره مهم وسایل وي.

د وارداتو پر اساس به زموږ محصلین، څیرونکي او متخصصین په عملي ډول د رادار جوړولو، سیګنال پروسس کولو، او دفاعي ټکنالوژۍ په برخو کې مهارتونه زده کړي.

د تقلید له لارې به په راتلونکې کې خپله دفاعي ټکنالوژي جوړه کړو او پر خپلو پښو ودریږو.

دا به زموږ د ملي امنیت او خپلواکۍ لپاره یو ستر ګام وي.

هیله ده چې د دې پروژې لپاره یوه ځانګړې بودیجه ځانګړې شي، ترڅو واردات او وروسته تحقیقات په غوره توګه ترسره شي.

د پروژې څارنه باید د یو ځانګړي ټیم لخوا وشي.

د محصلینو لپاره باید ځانګړي ورکشاپونه او روزنیز پروګرامونه تنظیم شي.

د وارداتو قانوني او تخنیکي ستونزې باید ژر تر ژره حل شي.

د کثافات دانیو جوړول

دولت باید په عمومي سرکونو کې موجود دوکانداران اړ کړي چې د کثافات دانیو د جوړولو لپاره پیسې ورکړي. مثلاً له شلو دوکاندارانو څخه پیسې راټولې شي ترڅو یو کثافات دانی جوړ شي، چې دولت یې په مناسب کیفیت او رنگ جوړ کړي.

د دې پروژې له عملي کېدو وروسته، یوه یا دوه میاشتي وروسته،

دولت کولی شي بیا له دوکاندارانو پیسې راټولې کړي او د موجوده کثافات دانیو تر منځ نورې کثافات دانی جوړې کړي، په ځانګړې توګه د دوکانونو مخ ته.

دا پروژه به خلکو کې مقاومت او شورش را نه ولې ځکه چې په کې د شلو کسانو ګډون شته او د اوږدې مودې لپاره عملي کېږي. فرض کړه چې هر کثافات دانی ۴۰۰۰

افغانی لګښت لري، نو له هر دوکانداره به یوازې ۲۰۰ افغانی راټولېږي.

دا پروژه به په عامه ځایونو کې پاکوالي ته وده ورکړي او د کثافاتو منظم مدیریت به یقیني کړي.

ویبنيارو خلکو لپاره ۱۰ طبقی

د هغه کسانو لپاره چې یو څه نوی څېره، کشف یا اختراع کوي، باید ځانگړې رتبه بندي او طبقه بندي جوړه شي. دولت باید د ویبنيارو خلکو لپاره لس (۱۰) طبقی ترتیب کړي او د هرې طبقې لپاره ځانگړي قانونونه، شرایط، او امتیازات وضع کړي. مثلاً:

لومړی طبقه باید لږ تر لږه ۱۰ کتابونه ولیکي.

نهمه طبقه باید یو مهم کشف یا اختراع وکړي، که په هره برخه کې لکه ریاضیات، ساینس، یا نور وي.

آخرنی طبقه (لسمه طبقه) ته باید سخت شرایط او ځانګړې نومونه ورکړل شي، لکه "پروفیسور" یا ورته لقبونه.

هغه کسان چې لږ تر لږه ۷ یا ۸ رتبه ترلاسه کړي، دوی ته به رسمي وظیفې ورکړل شي.

دا سیستم به خلک تشویق کړي چې فکر وکړي، هڅه وکړي، کتابونه ولیکي، او د خپل هیواد د پرمختګ لپاره نوښتونه او طرحې وړاندې کړي.

د افغانستان بهرنی لاری

د افغانستان، ایران او پاکستان ترمنځ ګډه پوله، یو ستراتیژیک فرصت دی چې که په سمه توګه ترې استفاده وشي، افغانستان کولی شي له سیمې نه بهر مستقیمی اقتصادي لارې پیدا کړي.

د ایران او پاکستان ترمنځ په سرحد کې، چې د ایران په خاوره کې موقعیت لري، یوه داسې لار (سرک) باید جوړه شي چې د افغانستان لپاره له نړیوالو بازارونو سره مستقیمه نېتلونې زمینه برابره کړي. همداراز، د دې پولې تر څنګ باید د افغانستان دولت د خپلو سرحدونو لپاره د اغزن تار یا جال جوړولو طرحه پلي کړي.

دغه سرحد شاوخوا ۹۸۰ کیلومتره اوږدوالی لري، چې ډېره برخه یې له صحراوو او غرنیو سیمو څخه تشکیل شوي ده.

اقتصادي همکارۍ او مقابلي امتیازات

د دغې پروژې په بدل کې، افغانستان کولی شي د ایران له حکومت سره په ځینو صادراتو او وارداتو کې د ماليې تخفیف عملي کړي. دا به د دواړو لورو ترمنځ سوداگریز باور او همکاري پیاوړې کړي.

سرپرته پر دې، افغان حکومت کولی شي چې دغه پروژه د شخصي سکتور په همکاري تمویل کړي. مثلاً د پروژې لګښت یو میلیارد ډالر وټاکل شي، او دا پیسې په لس کلونو کې د کال ۱۰۰ میلیونه ډالرو په قسطونو ورکړل شي.

زیرساخت، نقشه او لوجستیک

په دې پروژه کې باید د سرک او ریل پټلۍ جوړولو لپاره منظمه نقشه جوړه شي، او په لومړي ګام کې د ټولې پروژې مصارف او بودیجه دقیقاً و ارزول شي.

د ایران حکومت هم کولای شي چې د دې لارې په اوږدو کې هوایي او ځمکنۍ لارې برابرې کړي. همداراز، افغانستان کولی شي په ځینو مهمو نقطو کې هوایي پوښونه جوړ کړي، خو د ایران د صادراتو او وارداتو مخه ونه نیول شي.

د هر ډول ممکنه ستونزې په صورت کې، دواړه هېوادونه باید د ګډ تفاهم له لارې هغه حل کړي.

د تګ راتګ تنظیم

په دې پروژه کې به یوازې سوداګر، چې تجارتي موټرونه لري، کولای شي خپل مالونه بهر ته ولېږي. خو عادي خلک به د ریل ګاډي جوړېدو وروسته وکولی شي د پاسپورټ له لارې قانوني سفرونه وکړي.

د بندر جوړېدل او نړیوال اتصال

افغانستان همداراز کولای شي په همدې مسیر کې یو عصري بندر جوړ کړي، چې د صادراتو او وارداتو لپاره مهم مرکز وگرځي.

د دې پروژې له لارې به افغانستان نه یوازې له ایران او پاکستان سره، بلکې له ټولې نړۍ په ځانګړي ډول له افریقا او نورو قارو سره نښلول کېږي، او دا به د هیواد د اقتصاد لپاره یو ستر بدلون وي.

که غواړي، دا متن درته د رسمي طرحې یا پریزینتیشن په بڼه هم ترتیب کولی شم. ووايه.

د افغانستان حکومت ته د طیارو د ویشتلو د توغندي فورمولي او جوړښت

د افغانستان د ملي امنیت د پیاوړتیا لپاره، د طیارو د ویشتلو د توغندي پرمختللي تکنالوژي او فورمولي ترلاسه کول اړین دي، خو په هیواد کې د دفاعي وسایلو تولید او تحقیق پراختیا ومومي.

اړتیا او ضرورت یی د دفاعي ظرفیت لوړول او د هوایي ګواښونو پر وړاندې دفاعي وړتیا زیاتول دی.

د داخلي تولید پراختیا او د بهرنیو وسایلو پر تکیه کمول.

د دفاعي تکنالوژي په برخه کې د تجربې او مهارتونو ترلاسه کول.

دولت باید د هند، ایران او نورو تکنالوژیک پرمختللو هیوادونو سره د همکاریو او ګډو پروژو جوړولو لپاره هڅې وکړي.

له دغو هیوادونو څخه د طیارو د ویشتلو د توغندي فورمولي، ډیزاین او جوړښت رسمي غوښتنه وشي.

د ټکنالوژۍ انتقال په اړه د همکارو تړونونه او پروگرامونه ترتیب شي.

د داخلي متخصصینو لپاره د روزنې او ترینګ پروگرامونه پیل شي.

په افغانستان کې د تولید د پیل لپاره فابریکې جوړې او سمبالې شي.

ګټې:

د ملي دفاع د پیاوړتیا له لارې د هیواد امنیت لوړول.

د ټکنالوژۍ انتقال او له بهرنیو تجربو ګټه اخیستل.

د ځوانو افغان متخصصینو د وړتیاوو لوړول او په هېواد کې د ټکنالوژۍ پراختیا.

د داخلي تولید پراختیا او د وارداتو کمښت.

د افغانستان حکومت دې د اړوندو وزارتونو له لارې اړین اقدامات وکړي ترڅو په نږدې راتلونکي کې د طیارو د ویشتلو د توغندي فورمولې او جوړښت ترلاسه او د داخلي تولید لومړني فازونه پیل شي.

محیط ته توجه

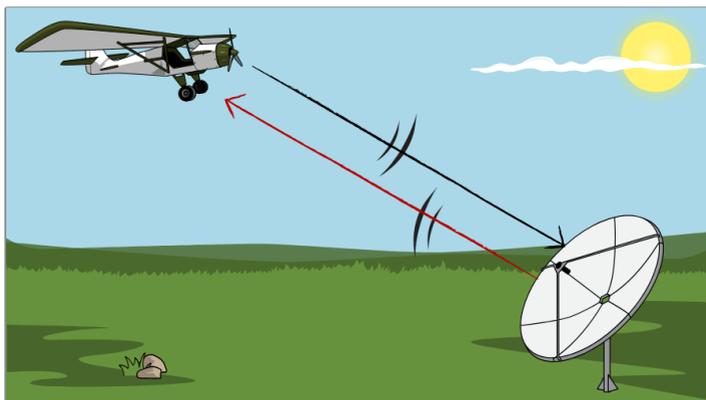
هر کور، دوکان، شرکت یا فابریکه باید د خپل مخ او محیط پاکوالي ته ځانگړې پاملرنه وکړي. نه باید چټل مردار، پلاستیک یا بل کثافات د دوی په مخ کې موجود وي. دولت باید دوی اړ کړي چې د خپل کور یا وظیفی مخ ځای سمې، کاشی یا منظم چمن یا باغچه جوړ کړي. که امکان ولري، په خپل مصرف باندې کثافات دانی هم جوړی کړي.

د وطن لپاره خدمت همدا دی او یو مشهور متل وايي چې په یوه گل نه پسرلی کېږي. نو هیله ده ټول خلک د خپل کور، دوکان او کاري محیط مخه پاکه وساتي او سمې یا چمن ورته جوړ کړي. همدارنگه که د کور یا کاري ځای دیوالونه خاوري وي، باید هغه هم سمې شي.

خيني خلک د خپل کور مخي ته بيت الخلا جوړوي چي د هغه بوی او کثافتو له امله خلک په تنگ راځي. دولت بايد دغه خايونه بند کړي، خصوصاً په عامه لارو کې، او خلک اړ کړي چي معياري بيت الخلاوي جوړي او ځانگړي لوی بيلرونه وکاروي.

د دې کار د اطلاع لپاره رسنی مهم رول لوبولی شي. همدارنگه جوماتونو امامان بايد وکولی شي خلکو ته په عامه غونډو کې او يا اړوندو کسانو ته خبرداری او هشدار ورکړي. دولت هم کولای شي د خصوصي کاروبارونو مالکانو ته امر وکړي چي د خپلو شرکتونو او فابريکو محيط پاک وساتي.

رادار او راديو خپرونكي

رادار

الرادار هو اختصار للكشف عن الراديو وتراوح. وهو النظام الذي تم تطويره خلال الحرب العالمية الثانية لقياس المسافة وسرعة الأجسام باستخدام موجات الراديو.

Create your own at Storyboard That

هدف یی د موجوده راديو خپروني مرکز څخه استفاده تر څو د رادار سیستم د څپو لپاره کار واخستل شي، چي د هوايي هدفونو کشف او څارنه وکړي.

اصلي برخي

1. راديو خپروني مرکز:

دا مرکز د قوي راديو څپو خپرولو لپاره کار کوي. څپي يې د هواله لاري په پراخه ساحه خپريږي.

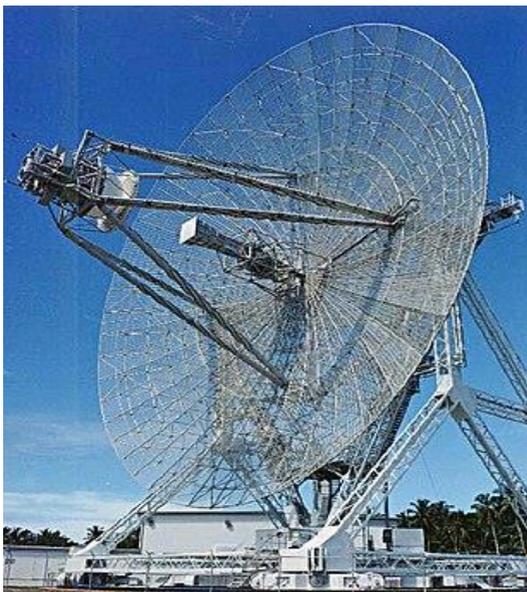
2. د رادار څپي توليد:

د راديو مرکز څپې د رادار د اړتيا وړ فريکونسي او موده مطابق بدلول.

د څپو تعديل او متمرکز کول په ځانگړو انتونو سره.

3. انتن او ريسیور سیستم:

ځانگړي انتونه د راديو څپو ليرد او ترلاسه کولو لپاره.

ريسيورونه چې منعکس شوي څپې يا هدف څخه راستنېدلي څپې کشفوي.

4. سيگنال

پروسسینگ:

د ترلاسه شويو څپو تحليل او د هدف موقعيت، سرعت، او اندازه معلومول.

د کمپيوټر پر

بنسټ پروگرامونه چې رادار سيگنالونه پروسسوي.

5. د سیستم همغږي:

د راديو مرکز او رادار تر منځ د څپو همغږي.

د څپو د پياوړتيا کنټرول تر څو د هدف کشف په دقيق ډول ترسره شي.

ګټې:

د موجوده راديو څپروني زيربنا څخه موثر استفاده.

د رادار سيستم په کم لګښت جوړول.

د هوايي او ځمکنیو اهدافو بڼه څارنه او امنيت.

اقدامات:

د راديو مرکز تخنيکي ارزونه او د فريکونسي تعديل پلان جوړول.

د مناسب انتنونو ډيزاين او نصب.

د سيگنال تحليل او رادار سافټویر پرمختګ.

تخنيکي کارکوونکو روزنه.

دا پروژه به د افغانستان د دفاعي وړتيا لوړولو کې مرسته وکړي او د

ټکنالوژۍ په برخه کې پرمختګ راولي.

تقلید او تحقیق

دولت باید په هر بخش کې، په ځانګړي ډول نظامي برخه کې، له نورو هیوادونو تقلید وکړي. که څه هم بودیجه محدوده وي، باید اغېزمنه استفاده ترې وشي. د هرې برخې لپاره لکه نظامي برخه، باید یو ځانګړی تحقیقاتي ټیم جوړ شي چې د توغندی جوړولو لپاره هڅې، تحقیق، تقلید او نوښتونه ترسره کړي.

په دې ټیم کې باید مختلف متخصصین شامل وي، لکه تجربه لرونکي کسان، محصلین، کیمیاپوهان (د غوره باروت د جوړولو لپاره)، انجنیران (د توغندي فزیکي جوړښت لپاره)، کمپیوټر کاران (د توغندي د کودنگ لپاره چې څنګه دښمن وپیژني)، او نور اړوند کسان.

پروژه باید په مختلفو برخو وویشل شي، هر برخه یو ځانګړی ټیم ولري لکه:

د رادار جوړول

د توغندي فزيکي جوړښت

باروت

کمپيوټر کوډنگ

انرژي

د هدف ټاکلو سيستم

د لگښت او مصارفو تخمین

د پروژې لپاره بايد مشخص ټيمونه او دقيق تعداد وټاکل شي. دولت کولای شي دا پروژه په ښکاره ډول په يو ټاکلي ځای کې پلي کړي، يا په غيرمستقيم ډول له محصلينو او نورو متخصصينو سره د همکارۍ له لارې پرمخ يوسي.

همدارنگه، د نظرونو او همکارۍ لپاره بايد د ټيم غړو ته يو ځانگړی WhatsApp گروپ جوړ شي تر څو خپل نظريات او پرمختگونه شريک کړي.

داخلي تولید

د چرگو هگی، شیدي، پنیر او نورو تولیداتو خرڅول د دوکاندارانو د تقاضا د رفع کولو او د خلکو د عاید د لاسته راوړلو لپاره مهم دي. په دې صورت کې خلک هڅه کوي چې تولید زیات کړي، فارمونه او نورې اسانتیاوې جوړې کړي. په مقابل کې دوکانداران د هغوی اجناس اخلي او پیسې ورکوي.

د دې پروژې په کامیابېدو سره داخلي تولید زیاتېږي او د خلکو د تولیداتو تقاضا پوره کېږي. همدارنګه د خلکو عواید زیاتېږي او د اړوندو اجناسو واردات کمېږي.

دولت باید خلک د داخلي اجناسو په مصرف تشویق او اړ کړي، په بېلابېلو لارو لکه د رسنیو له لارې. همدارنګه، دولت باید دوکانداران مجبور او تشویق کړي چې د خلکو تولیدات په مناسب قیمت واخلي.

دولت باید د هکیو، مستی، کوچ، پنیږ او نورو اړوندو توکو لپاره قیمتونه ټاکي.

الکترونیکی پیسې

افغانستان حکومت کولی شي په صحیح او منظم ډول د ایران، قطر، کویت او نورو اسلامي هیوادونو په مرسته یو الکترونیکی پیسو سیستم جوړ کړي. دا سیستم باید داسې وي چې د پیسو لپور د نورو هیوادونو ته محدود کړي یا ورته ځنډونه رامنځته کړي، څو پیسې له بازار څخه ورک نه شي.

همدارنگه، دغه سیستم باید داسې خوندي وي چې بهرني هیوادونه ونه شي کولای په کې لاس وهنه وکړي، هک یې کړي یا پیسې یې وباسي.

د الکترونیکی پیسو لپاره باید مالک وکولی شي څو بانکي کارټونه واخلي، ترڅو زیاتي پیسې په یو کارت کې په محفوظ ځای کې وساتي او

لږې پیسې په بل کارت کې. دا کار د غلا او ناوړه استفادې مخنیوی کوي.

همدارنگه، دا سیستم به د پیسو د خرابېدو مخه ونیسي، چې له امله به موږ اړ نه شو څو نوي نوټونه وارد کړو او په مقابل کې به بهرني اسعار ورکړو.

پارکونو بدلون په کتابتونونو

دا نظریه وړاندیز کوي چې یو عادي تفریحي ځای لکه پارک، په یوه داسې مرکز بدل شي چې علمي، فرهنگي او تعلیمي ارزښت هم ولري، یعنې د پارک یوه برخه یا ټوله ساحه دې د کتابتون بڼه واخلي.

اړتياوې يې عبارت دی له:

د ځوانانو لپاره خوندي او آرام د مطالعې ځای

د علم، فرهنگ او پوهاوي د ترويج اړتيا

د بي‌کاري، وخت ضايع کېدو، بي‌هدفی او ټولنيزو ستونزو لکه سگرت، نشه او غيرې څخه مخنيوی .

د پارک يوه برخه يا مشخصه ساحه بايد د کتابتون لپاره ځانگړې شي.

شنه ساحه دې وساتل شي، خو د کتابونو الماری، ميزونه، چوکۍ او د مطالعې نور وسايل دې پکې نصب شي .

عام خلک، ماشومان، محصلين او استادان دې وهڅول شي چې له کتابتون څخه استفاده وکړي.

خلک دې وهڅول شي چې مطالعه وکړي يا خپله هم کتابونه راوړي او تبادلې يې کړي .

د لاسرسي لپاره دې داخلي لارې، نظم، چوپتيا او نور مناسب شرايط برابر شي.

گټې

د خلکو فکري او علمي وده

د عامه پوهاوي زياتوالی

د علم سره د مينی زياتېدل

د ټولنيزو فسادونو لکه نشه، بي کاري او ناوړه عادتونو کمښت

د ماشومانو او ځوانانو لپاره سالم، مثبت او رغوونکي چاپيريال رامنځته کول.

دا پروژه کولای شي د دولت، مدني ټولني، تعليمي بنسټونو يا خصوصي سکتور له خوا پيل شي.

د پارکونو بدلول په کتابتونونو نه يوازې تفريح ته مفهوم ورکوي، بلکې دا يې د مطالعې، ذهن جوړونې او علمي پرمختگ يوه نوې وسيله گرځوي.

پروژې اړوند مهم موضوعات

۱. د اړتيا او ځای سنجش

د پارک د ساحې ارزونه (اندازه، حالت، موقعيت)

د ټولني اړتياوې او غوښتنې راټولول

د بوديجې ابتدايي تخمين

۲. د پروژې پلان جوړونه

د پروژې موخې، هدفونه او پايلې ټاکل

د کتابتون د ډيزاين او جوړښت پلان برابرول

د تجهيزاتو، کتابونو او تخنيکي اسانتياوو لست جوړول

۳. د مالي منابع او ملاتړ برابرول

- د پانګې سرچینې موندل (دولتي، خصوصي، خیریه)
- د بودیجې تفصیلي طرحه جوړول
- د مالي شفافیت او حساب ورکولو سیستم جوړول
۴. قانوني او اداري چمتووالی
- د اړوندو ادارو څخه جوازونه او اجازه لیکونه اخیستل
- د پروژې د تطبیق لپاره اداره یا کمیټه جوړول
- د کارکوونکو استخدام او روزنه
۵. د عملي کارونو پړاو
- د ځای پاکول او ساختماني کارونه
- د کتابتون داخلي جوړښت، دیکور او تجهیز
- د کتابونو راټولول او سیستم جوړول
- د عامه پوهاوي کمپاین پیلول
۶. د څارنې او ارزونې سیستم
- د پروژې د پرمختګ دوامداره څارنه
- د کارکوونکو د فعالیت ارزونه
- د خلکو نظرونه، وړاندیزونه او شکایتونه اخیستل او تحلیلول
- دغه موضوعات د پروژې د بریا لپاره بنسټیز رول لري او باید هر یو یې په دقت سره ترتیب، ارزونه او تطبیق شي.

د کورني تولید بازار (Digital Local Production) (Hub)

په افغانستان کې د اقتصادي پراختيا او ځان بساينې لپاره يو نوښتگر گام دا دی چې يو ګډ فزيکي او انلاين بازار رامنځته شي، چې د هېواد د هر ولايت خلک وکولای شي خپل کورني توليدات پکې وپلوري. دا توليدات لکه هکې، شيدې، غنم، مېوې، خياطي، لاسي صنايع، مصالحي، غالي، قيمتي کاني او نور توکي به مستقيم له توليد کوونکو څخه پيرودونکو ته انتقاليري.

دا بازار به د يوه هوښيار سيستم له لارې اداره کيږي. يوه ځانگړې موبايلي اپليکيشن او ويب سايت به جوړ شي چې خلک پرې خپل توليدات ثبت کړي، پيرودونکي يې وپېري، او دا معامله په شفاف ډول ترسره شي. د دې بازار بنسټ به د عادلانه قيمتونو تأمين، له احتکار څخه پاک تجارت، د کيفيت ارزونه، او د شفافي معاملي تضمين وي.

پيروونکي به وکولای شي د توکو کیفیت وازمويي، او تولید کوونکو ته به د پرمختگ لپاره وریا روزنيز مواد، ویدیوگاني او د صادراتو له سوداگرو سره نښلولو امکانات برابر شي.

دا پروژه به له څو اړخونو مهمې پایلې ولري: د کورني تولیداتو زیاتوالی، د وارداتو کمښت، د ښځو او ځوانانو اقتصادي مشارکت، د کلیو او ښارونو ترمنځ توازن، د خلکو باور زیاتېدل پر کورنيو بازارونو، او د هر ولایت لپاره د یوه ځانگړي اقتصادي ماډل جوړول.

دا طرحه د یوه خپلواک اقتصاد بنسټ ایښودلای شي، چیري چي هر وگړی له خپل کار، هنر او تولید څخه عاید تر لاسه کوي، او بازارونه یوازې د سودگرو لپاره نه، بلکې د عامو خلکو د پرمختگ لپاره هم جوړېږي.

د آفتابي (شمسي) او بادي انرژي توليد

هدف د برېښنا توليد له تجديد وړو سرچينو لکه آفتابي او بادي انرژي څخه، د خلکو د پانگې او ونډو له لارې، په يوه شفاف، عادلانه او قانوني چوکاټ کې، د دولت تر همکارۍ لاندې عملي کول دي. دا طرحه د انرژي برخې د خپلواکۍ، چاپيريال ساتنې او خلکو د اقتصادي مشارکت لپاره مهم بنسټ کېښودلای شي.

د پروژې د تطبيق لپاره، دولت يا اړوندې ادارې بايد لومړی تخنیکي سروې، ارزونه او طرحه چمتو کړي، څو د پانگې، ظرفيت، ځای او امکاناتو دقيق معلومات تر لاسه شي.

د بېلگې په ډول، که يوه پروژه د آفتابي يا بادي برېښنا لپاره ۱ ميليون افغانۍ پانگه وغواړي، نو ۵۰۰ کسان کولای شي گډون وکړي، هر کس به ۲۰۰۰ افغانۍ ونډه اخلي. دا پروژه به د سهامې شرکت په بڼه تنظيمېږي، او ونډې به د رسمي اسنادو، ثبت او رسيدونو له لارې تاييدېږي.

لاسته راغلي گټه، چې کيدای شي د برېښنا د خرڅ، صادراتو يا نورو خدماتو له لارې تر لاسه شي، د گډونوالو تر منځ د سهم يا ونډې له مخې ويشل کېږي. د مالي حساب راپورونه به کلني ډول چمتو کېږي او ټولو گډونوالو ته به وړاندې کېږي، خو شفافيت وساتل شي.

دولت کولای شي په لاندې برخو کې فعاله ونډه واخلي:

تخنیکي ملاتړ: د نقشه، سروې او منظوري برابرول

حقوقی چوکاټ: د سهامی شرکت د قانونی جوړښت ملاتړ

د ځمکې يا ځای برابرول: د پروژې فزیکي پلي کېدو لپاره

د پانگې شفاف څارنه: د مالي فساد او ضایع مخنیوی

د بازار اسانتیا: د برېښنا د خرڅ لپاره تړونونه، شبکې او اړیکې برابرول

دغه طرحه نه یوازې اقتصادي پرمختگ ته لاره پرانیزي، بلکې خلک وهڅوي چې د انرژي تولید برخې ته راغلب شي، له وارداتي برېښنا څخه د خپلواکۍ لور ته گام پورته شي او د تجدید وړو انرژيو پر مټ د یوې زرغونې راتلونکې بنسټ کېښودل شي.

د سافتویر او اپلیکیشن جوړونې لپاره فعالیتونه

داسی یو اداره یا فابریکه باید موجوده وی چی د هر مشکل لپاره

اپلیکیشنونه جوړ کړی او خدمت تر سره کړی. دولت یا خصوصی سکتور د لاندی فعالیتونو په ترسره کولو سره کولای شی عاید هم لاسته راوړی لکه:

د بڼوونځیو لپاره د زده کړی اپلیکیشنونه جوړول ، د حرفوي زده کړو لپاره آنلاین کورسونه او د بڼوونکو لپاره مدیریت سافتویرونه جوړول . همداسی د کرنی په برخه کی د بزگرانو لپاره د هوا، حاصل، او نرخونو معلوماتی اپلیکیشن د کرنی محصولاتو بازار موندنی پلیتفارم ، د آنلاین مشورې سیستم د کرنی متخصصینو سره مشوره مهم موضوعات دی چی باید همدی مخصوصه محل کی جوړ شی. د روغتیا په برخه کی د درملتونونو مدیریت سافتویر د ناروغانو د ثبت، وخت اخیستی ، راپور ورکونی سیستم او د روغتیا مشورې اپلیکیشن جوړل او د تجارت او بازار موندنی برخه کی د دوکانونو لپاره POS سافتویر ، د کوچنیو

تولید وونکو لپاره ای کامرس اپلیکیشن او د مارکېټ نرخونه او تحلیلونه
بښودونکی اپلیکیشن جوړول هم مهم گامونه دی.

د بڼخو لپاره ځانگړي خدمات هم امکان لری لکه د کورني هنر،
خیاطی، قالین بافی، پخلي او نورو لپاره ځانگړی اپلیکیشنونه جوړول
او د دولتي خدماتو برخه کی د شکایت ثبت اپلیکیشن، د برېښنايي
اسنادو سیستم، د مالیاتو او جوازونو ثبت سافتویر او د سیاحت او
فرهنگ برخه کی د تاریخي ځایونو لپاره راهنما اپلیکیشنونه، د افغاني
هنرونو معرفی اپلیکیشن د سیر و سفر آسانه نقشه + معلومات
اپلیکیشنونه ضروری دی چی باید د یو ځانگړی دولتی اداری له خوا
جوړ شی. د سافتویر او اپلیکیشن جوړونی مرکز ته د نورو سکتورونو
لپاره د حل لارو جوړولو یو مرکزي فابریکه وگڼه، او له هغو ټولنیزو یا
اقتصادي ستونزو څخه نوی محصولات جوړ کړه چی خلک ورسره مخ
دی. دا نوښتونه کولی شي هم بازار ومومي، هم خلکو ته گټه ورسوي.

لکه داسی اپلیکیشن جوړ کړی لکه بدیل د فیسبوک چی هم رسانی پری
کنترول شی هم اسلامی عقاید او نور.

د سافتویر او اپلیکیشن جوړولو مرکز

د سافتویر او اپلیکیشن جوړونې مرکز یوه عصري، ابتکاري او اقتصادي مهمه پروژه ده، چې کولی شي د افغانستان د ټکنالوجی، کارموندني او اقتصاد په پراختیا کې بنسټیز رول ولوبوي. دغه مرکز به د نوښت، مسلکي روزنې، کورني تولید او صادراتو له لارې، د یو رقابتي او ملي ټکنالوجیک سکتور بنسټ کېږدي.

اصلي موخې

د ملي سافتویرونو او اپلیکیشنونو تولید

د ځوانو متخصصینو روزنه او ملاتړ

د دولت او خصوصي ادارو لپاره ډیجیټل حلونه برابرول

د نړیوالو بازارونو لپاره د سافتویر صادرات

د تکنالوجی د پراختیا له لارې اقتصادي ودې ته زمینه برابروم

مهمې څانگې

1. د سافټویر پراختیا څانگه: ویب، ډیسکټاپ او سیسټمي سافټویرونه
2. د موبایل اپلیکیشن جوړونې څانگه: Android او iOS اپلیکیشنونه
3. د UI/UX ډیزاین څانگه
4. د کیفیت کنټرول څانگه (QA)
5. د کلاود او سرور مدیریت څانگه
6. روزنیز مرکز: د IT، پروگرامینګ او ډیزاین زده‌کړې
7. مشورتي او پروژې مدیریت څانگه
8. د بازارموندنې ټیم او د مشتریانو ملاتړ سیستم

اړینې آسانتیاوې

فني تجهیزات شوی دفتر: کمپیوټرونه، انټرنټ، سرورونه او اړین وسایل

تجربه‌لرونکي متخصصین: Developers، Designers، Testers

حقوقی مشاورین: د جوازونو، کاپي رایت او قراردادونو لپاره

د سوداگری، خدماتو او تخنیکي ملاتړ عصري سیستم باید موجود وی.

دا پروژه کولای شي د خصوصي پانگوالو، شراکت (سهامي شرکت) یا د دولت له خوا پلي شي. د مالي لحاظه، دا مرکز کولای شي له لاندې لارو عاید ترلاسه کړي:

د مشتریانو لپاره د سافتویر او اپلیکیشنونو جوړول

کورني او نړیوال قراردادونه تر لاسه کول

د خپلو اپلیکیشنونو Play Store او App Store ته وړاندې کول

د آنلاین خدماتو، اشتراک او اعلانونو له لارې عواید

د تعلیمي او مشورتي خدماتو وړاندې کول

د دولت رول

دولت باید په لاندې برخو کې ملاتړ وکړي:

د ځمکې یا ځای برابرول

د مالي معافیتونو ورکول

د تخنیکي تجهیزاتو وارداتو ته اسانتیا برابرول

د دولتي ادارو ډیجیټل خدماتو قراردادونه سپارل

د نړیوالو مرستو، همکاریو او فرصتونو جذب

دغه پروژه نه یوازې د تخنیکي او فکري ظرفیتونو روزنه ده، بلکې د افغانستان د راتلونکي لپاره یو رقابتي، عایداتي او پرمختیایي لوری هم ټاکي.

سرتفکیت

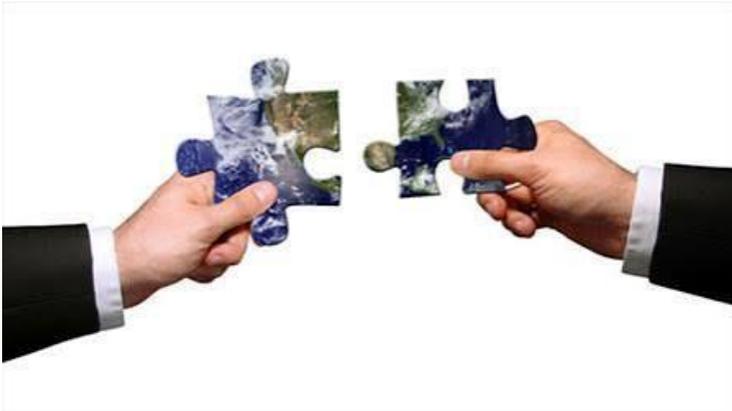
په ډېرو نورو هېوادونو کې، که یو څوک وغواړي چې وظیفه یا کار پیدا کړي، نو خپل تحصیلي اسناد او مهارتي سرتفکیتونه اړوندو ادارو ته سپاري. هماغه ادارې د همدې اسنادو پر بنسټ هغوی ته مناسبې دندې برابروي. خو زموږ په هېواد کې، له بده مرغه، سرتفکیتونو ته چندان ارزښت نه ورکول کېږي.

سرتفکیتونه باید د خلکو ترمنځ د مهارت، وړتیا او علمي کچې د برتری نښه وي، خو د افرادو ترمنځ مشروع تفاوت رامنځته کړي. مگر له بده مرغه، دغه اسناد زموږ په ټولنه کې د یوه عادي کاغذ ارزښت هم نه لري.

حکومت باید هم دولتي او هم شخصي ادارې دې ته اړ کړي چې خلکو ته د کار زمینه د هغوی د اسنادو، تجربې او سرتفکیتونو پر بنسټ برابره کړي. دا کار به خلک وهڅوي چې د خپلو مهارتونو لوړولو ته زړه ښه کړي، او له باور وړ بنسټونو څخه اسناد ترلاسه کړي.

دغه تگلاره به نه یوازې علم او مهارت ته وده ورکړي، بلکې په ټولنه کې به تعلیمي بنسټونه لکه کورسونه، مدرسې، مکتبونه، پوهنتونونه او نور مسلکي مرکزونه زیات شي او د هغوی کیفیت به هم ښه شي. خلک به د علم د خپرولو له لارې قانوني عاید تر لاسه کړي، او ټولنه به ورو ورو له ناپوهۍ، بېکفایتۍ او بېکارۍ خلاصه شي.

شريك كاروبارونه

د هېواد د اقتصادي پراختيا او د خلکو د ژوند د کچې د ښه کولو لپاره، دولت بايد د شريك کاروبارونو جوړولو او پراختيا په برخه کې پراخ ملاتړ وکړي. په دې برخه کې بايد د خلکو د پانګو کيدو اسانه، شفاف او قانوني شي، خو هر چا ته د اقتصادي پرمختګ زمينه برابره شي.

په ځانګړې توګه، لاندې برخې بايد د شريك کاروبارونو په توګه تشويق او ملاتړ شي:

درملتونونه ، گاز ، نفت او تيلو استخراج او صادرات

فارمونه : لکه د خواګانو ، چرګو او نورو حيواناتو روزنه او توليد ، دخوراکي توکو توليد او پروسس ، کوچنی او متوسط صنعتی واحدونه ، د انرژي توليد لکه سولر او بادی پروژي ، هر ډول فابريکي او نور.

د درملتون د جوړولو لپاره يوه نمونه طرحه: د دې پلان لپاره شاوخوا ۱۰۰۰۰۰۰ یو ميليون افغانیو پانګه پکار ده، چې د ۵۰۰ سهمونو په شريکه هر کس بايد شاوخوا ۲،۰۰۰ افغانی ونډه واخلي. دا کاروبار به

د میاشتنی کرایي، د دواوو د اخیستو، د میز او نورو اړینو توکو په لگښتونو کې په منظمه توګه مدیریت شي او د ټولو برخه والو تر منځ به ګټه او تاوان شریک وي.

د دې کاروبار د سنجش او نظارت لپاره باید یو متخصص، منظم، او شفاف ګروپ یا کمیټه د دولت له خوا جوړ شي چې د پانګوالو حقونه خوندي کړي او د پروژې په سم تطبیق کې مرسته وکړي.

دولت باید دوامداره حمایوی او مالیاتی سیاستونه ولری او مالیاتی حمایوی پالیسانی واضح او دوامداره وی چې زر تغیر نشی او دوامداره حمایت له پانګوالو وشي چې د دې اطمینان باید موږ حاصل کړو.

په دې پروژه کې دولت هم ۵ یا ۱۰ فیصده ګټه ترلاسه کولای شي.

لاندې د شریک کاروبارونو لپاره ۴۲ مهم موضوعات او عنوانونه ورکړل شوی دی چې هر یوی تشریح شوی دی.

۱: د شریک کاروبارونو د پراختیا ملي طرحه

دا یو جامع ملي پلان یا ستراتیژي ده چې هدف یې د خلکو تر منځ د شراکت فرهنگ رواجول او د تولید، خدماتو او صنعت په برخو کې د گډو پانگو له لارې د وادار اقتصادي پرمختگ رامنځته کول دي.

اصلي ټکي:

موخه: د بې وزلی کمول، د خلکو اقتصادي ځواک لوړول، او د کار زمینه برابرول.

میتود: خلک د لږو پیسو په شراکت کې شامل شي، دولت یې قانوني، مالي او تخنیکي ملاتړ وکړي.

پلي کوونکي: دولت، خصوصي سکتور، مدني ټولني، او د پانگوالو گروپونه.

د شمولیت اصل: هر څوک د سرمایې په کچه ونډه اخلي؛ گټه او توازن شریک وي.

شفافیت: د نظارت، ارزونې، او حساب ورکونې سیستمونه تعریف شي.

پراخوالی: د بشارونو ترڅنګ کلیوالي سیمې هم پکې شاملېږي.

دولت ته ګټه: د عوایدو زیاتوالی، د بیکارۍ کمښت، او د داخلي تولید پراخیدل.

مثال:

د یوه درملتون، سولر فارم یا کرنیز فابریکې لپاره دولت د خلکو ونډې تنظیم کړي، شفاف مدیریت ورکړي، او مارکیټ ورته برابر کړي.

دا طرحه کولای شي افغانستان د اقتصادي خپلواکۍ او پراختیا لور ته بوځي.

۲: خلکو پانگه د تولید لپاره

کله چې دولت یا شخصي سکتور غواړي د توليدي کاروبارونو لکه فابريکي، فارمونه یا درملتونونه جوړ کړي، د خلکو پانگه (شراکت یا سرمايه‌گذاري) کولی شي یو مهم مالي سرچینه وي. دا نه یوازې مالي مرسته برابروي، بلکې خلکو ته د ونډې احساس، ګټه او مسؤلیت هم ورکوي.

اصلي ټکي:

۱. د خلکو ګډون:

د پانگوالو (خلکو) ګډون له لارې توليدي پروژې مالي ملاتړ ترلاسه کوي، چې کولی شي له بانکي پورونو یا بهرنیو مرستو پرته پروژه پیاوړې شي.

۲. د پانگې راټولول:

مثلاً: که یو توليدي فابريکه ۵ ميليونه افغانيو ته اړتيا ولري، دا پانگه د ۵۰۰ کسانو له لارې د ۱۰۰۰۰ افغانيو په وندو راټولېدای شي او خلک کولای شي د یوی سهمی پنځمه برخه هم پانگونه وکړی یعنی ۲۰۰۰ افغانی.

۳. شفاف مدیریت:

خلک باید ډاډمن وي چې د دوی پیسې خوندي دي، ځکه نو یو شفاف، منظم او بااعتماده مدیریتی سیستم اړین دی.

۴. شریکان گټه ورکونکي:

د خلکو پانگه به یوازې مرسته نه وي، بلکې دوی ته به له توليدي گټې برخه هم ورکول کېږي — دا به عواید رامنځ ته کوي.

۵. د باور فضا جوړول:

د شفافو حسابونو، منظم راپورونو، او قانوني سندونو له لارې باید خلکو ته باور ورکړل شي چې دوی قانوني شریکان دي.

۳: د دولت مسؤليت او ونډه د شريک کاروبارونو په پراختيا کي

د دولت ونډه او مسؤليت په داسي شريک کاروبارونو کي بنسټيز اهميت لري، ځکه دولت کولی شي هم ملاتړ، هم قانون، هم اسانتياوي او هم همغږي برابر کړي.

۱: حقوقي او قانوني چوکاټ برابرول:

دولت بايد داسي قوانين او مقررات جوړ کړي چي د شريک کاروبارونو (شراکتی پانګونې) ملاتړ وکړي. دا قوانين بايد:

د شراکتونو حقوق تعريف کړي؛

د شفاف مديريت اصول وټاکي؛

د پانگوالو حقونه خوندي کړي؛

د حساب ورکولو او گټې وېش څرنگوالی تنظیم کړي.

۲. مالي ملاتړ او تضمین:

دولت باید د شراکت کاروبارونو لپاره تخنیکي یا مستقیم مالي مرسته برابرې کړي .

دولت کولی شي د ځینو پروژو لپاره د مالي ضمانت یا تضمین رول ولوبوي .

د مالیاتو معافیت یا تخفیف ورکړي، څو کاروبار وده وکړي.

۳. د ځمکې یا ځای برابرول:

دولت کولی شي د دولتي یا عامه شتمنیو څخه ځمکه یا ودانۍ په کرایه یا تشویقي شرایطو شریک کاروبار ته ورکړي، تر څو د پیل لگښتونه کم شي.

۴. اداري همکاري او همغږي: اړوند وزارتونه (اقتصاد، مالیه، صنعت، زراعت، صحت، کار او ټولنیزو چارو...)

باید هر یو د خپل صلاحیت مطابق همکاري وکړي .

یو مرکزي کمېټه دې جوړه شي چې دا طرحي مدیریت، څارنه او ملاتړ وکړي.

۵. د بازار برابرول او مارکېټ ته اسانتیاوې:

دولت باید له شریک کاروبارونو سره مرسته وکړي چې بازار ته لاسرسی ومومي (دولتی قراردادونه، د صادراتو لپاره زمینه، نندارتونونه، تبلیغات...)

۶. عامه پوهاوی او اعلانونه:

د دولتي رسنیو له لارې باید عامه پوهاوی وشي چې خلک پوه شي شراکت څه دی، څه کټي لري، او څنگه گډون کولی شي.

۷. تخنیکي ملاتړ:

دولت باید تخنیکي او مسلکي کسان روزي او د شریک کاروبارونو د پراختیا لپاره د مشورې او روزني پروگرامونه پیل کړي.

۸. د څارني او شفافیت ساتنه :

د دولت مسؤلیت دی چې دا کاروبارونه څاري، شفافیت یقیني کړي، د فساد مخه ونیسي، او د خلکو باور وساتي.

پایله:

دولت باید د شریک کاروبارونو لپاره یوه فعاله، همغږي او د ملاتړ پالیسي غوره کړي، تر څو هم خلک گټه واخلي، هم اقتصاد پیاوړی شي. دا به د ولس محوره اقتصاد بنسټ کېږدي.

۴: د قانوني او حقوقي چوکات اړتيا

د شریک کاروبارونو د بريالي پلي کېدو لپاره، يو قوي قانوني او حقوقي چوکات ډېر اړين دی، ځکه:

۱. د باور فضا رامنځته کوي:

ځلک يوازې هغه وخت پانگونه کوی چې داد ولري پانگه يې خوندي ده او قانون به يې ملاتړ کوي .

۲. شراکت تعريفوي:

قانون بايد واضح کړي چې:

شریک څوک دی؟

د پانگوالو، مديرانو او دولت رولونه څه دي؟

گټه او تاوان څنگه وپشل کېږي؟

د شراکت موده، شرايط او پای ته رسېدل څنگه وي؟

۳. حقوقي محافظت برابرول:

که شراکت کې ستونزه يا درغلي راشي، قانون بايد د خلکو د حقونو دفاع وکړي .

د قضايي حل لارې بايد تعريف شوي وي.

٤. حساب ورکونه لازمي کوي:

قانون بايد شريک کاروبارونه مکلف کړي چې شفاف راپورونه، مالياتي اسناد او مالي حسابونه وړاندې کړي .

٥. د ناسم مديريت مخنيوی:

د شفاف مديريت لپاره قانون بايد قواعد وضع کړي، لکه :

د شفافو ټاکنو طريقه؛

د مالي چارو د څار بنسټونه؛

د سالانه راپور ورکولو لزوم.

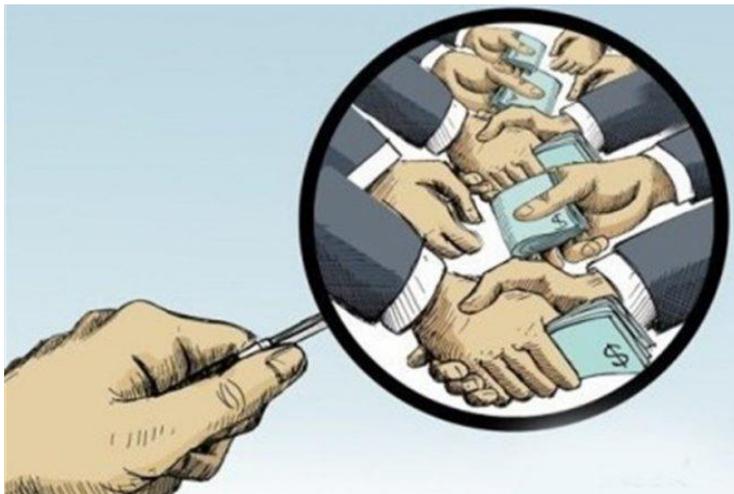
٦. د اختلاف حل ته زمينه برابروي:

که اختلاف پېښ شي، قانوني چوکاټ بايد د حل مشخص ميکانيزم (محکمې، کميسيون، منځگړيتوب) ولري.

پايله:

د شريک کاروبارونو د دوام، شفافيت، شراکت د روحيي ساتلو، د پانگوالو د خونديتوب، او د ملت د باور لپاره، قانوني او حقوقي چوکاټ اړين او بنسټيز شرط دی. دولت بايد دا چوکاټ جوړ، تطبيق او څاري.

۵: د پانگوالو د حقونو خونديتوب

د شریک کاروبارونو د پیاوړتیا لپاره، د پانگوالو حقونه خوندي ساتل یو اساسي اصل دی. که پانگوال ډاډ ولري چې د دوی پانگه، ونډه او گټه به خوندي وي، نو په جرات سره به سرمایه‌گذاري کوي.

مهمې برخې:

۱. قانوني ضمانت:

دولت باید داسې قوانین جوړ کړي چې د پانگوالو پانگه، گټه، او ونډه قانوني خوندي وي .

د شراکت قرار دادونه باید رسمي، شفاف او نافذ وي

۲. شفاف راپور ورکونه:

د کاروبار مشرتابه مکلف وي چې هره میاشت یا ربع، شفاف مالي راپورونه وړاندې کړي .

د پانگوالو لپاره دې ځانگړی پلاتفورم وي چې له لارې یې خپل وضعیت وڅاري.

۳. ونډه‌وال گډون:

پانگوال باید د تصمیم نیولو په مهمو پروسو کې برخه ولري .

د عمومي غونډو له لارې دې رایه ورکړي.

۴. گټې ته مساوي لاس‌رسی:

هر پانگوال باید د خپلې ونډې پر اساس گټه تر لاسه کړي .

هېڅوک باید غیر منصفانه امتیاز وانخلي.

۵. د درغلی او فساد مخنیوی:

د حساب ورکونې سیستم باید فعال وي .

هر ډول مالي خیانت باید قانوني تعقیب ولري

۶. د شکایت ثبت او تعقیب:

پانگوال باید د شکایت ثبتولو اسانه لاره ولري .

یو نهاد یا کمیټه دې وي چې د شکایتونو حل تضمین کړي.

پایله:

د پانگوالو د اعتماد، دوامداره سرمایه‌گذاری، او شفاف کاروبار لپاره، د دوی د حقونو خونديتوب حتمي اړتیا ده. دولت، مدیره شورا او قانوني سیستم باید دا حقونه تضمین کړي.

۶: د مالي شفافیت میکانیزم

د شریک کاروبارونو بریالیتوب او د پانگوالو باور تر ډېره د مالي شفافیت پورې تړلی دی. شفاف مالي سیستم دا تضمینوي چې ټول مالي جریانونه روښانه، حساب ورکړی او د ټولو برخه‌والو لپاره قابل مشاهده وي.

مهم عناصر:

۱. حسابداري واضح سیستم:

د عوایدو، مصارفو، گټو او تاوانونو ثبت باید د نړیوالو حسابداری اصولو مطابق وي) لکه IFRS یا GAAP.

-یو مسلکي حسابدار باید وگمارل شي.

۲. میاشتنی او ربع وار مالي راپورونه:

منظم راپورونه دي چمتو شي او د ټولو شریکانو سره دي شریک شي .

راپورونه باید د خرڅ، عوایدو، خالصي گټي، او موجودو پیسو معلومات ولري.

۳. بانکي حسابونه:

ټول مالي فعالیتونه دي له رسمي بانکي حسابو تر سره شي، نه نقدي توگه .

پانگه والو ته دي د حساب تفتیش اسانتیا ورکړل شي.

۴. د تفتیش (Audit) سیستم:

د دریمگري مسلکي شرکت له خوا دي کلنی یا ربع وار تفتیش وشي .

-تفتیشي راپور دي ټولو شریکانو ته وړاندې شي.

۵. د شفافو معاملاتو ثبت:

هر قرارداد، پیریدنه، خرڅ، یا تادیه باید د سند/رسید له لارې وشي .

د هر پېر یا پلور لپاره اسناد دي موجود وي.

۶. د شفافیت څارنې کمیټه:

یو خپلواک نظارتي گروپ دې وټاکل شي چې د مالي جریان څارنه وکړي .

د شریکانو نمایندهگان دې پکې شامل وي.

۷. د معلوماتو لاسرسی:

هر شریک باید د خپل ونډې مطابق د مالي اسنادو ته د لاسرسی حق ولري .

مالي شفافیت معنا لري چې د شریک کاروبار ټول مالي جریانونه (پانگه، مصارف، گټه، تاوان، عواید او نور) به بڼکاره، روښانه، او د ټولو شریکانو لپاره قابل ملاحظه وي. دا میکانیزم د دې لپاره رامنځ ته کېږي چې:

هدفونه یې دا دي:

۱. د خلکو باور جلب کړي - ترڅو خلک له ډاره پرته پانگونه وکړي.

۲. د درغلی او اختلاس مخه ونیسي.

۳. د کاروبار حساب ورکونی سیستم قوي کړي.

۴. د قانوني تفتیش لپاره اسناد موجود وي.

اصلي برخې یې:

۱. مسلکي حسابداري:

يو روزل شوی حسابدار به د کاروبار ټول عواید، لګښتونه، او حسابونه ثبتوي.

۲. منظم راپورونه:

هره میاشت یا هره ربع باید شریکانو ته راپور ورکړل شي - څو وګوري کاروبار ځنګه روان دی.

۳. بانکي حسابونه:

ټوله پانګه او عاید به د بانک له لارې انتقالیږي - نغدې فعالیتونه محدود وي.

۴. تفتیش یا: Audit

يو خپلواک شرکت به کاروبار تفتیشوي چې شفافیت تضمین شي.

۵. د نظارت کمیته:

د شریکانو استازي به د څارني لپاره يوه کمیته جوړوي.

۶. د اسنادو ثبت:

هره مالي راکړه ورکړه (خرید، فروش، لګښت) باید سند ولري.

۷. د معلوماتو شفاف لاسرسی:

هر پانګوال کولی شي د خپلي ونډې مطابق د حساباتو اسنادو ته لاسرسی ولري.

۷: د متخصصینو تخنیکي ملاتړ

د شریک کاروبارونو د بریالي پلي کېدو لپاره، د مختلفو برخو تخنیکي او مسلکي کسانو شتون او ملاتړ ډېر مهم دی. دا ملاتړ کولی شي د پروژې د کیفیت، دوام، او موثریت تضمین وکړي.

مهم ټکي:

۱. د هرې برخې لپاره متخصصین:

اقتصادپوهان: د بازار ارزونې، سوداگریزو تحلیلونو او پانګوالو لارښوونې لپاره .

انجیران: د فابریکو، فارمونو یا تولیدي واحدونو د جوړښت، نصب، او تخنیکي چارو لپاره .

درمل پیژندونکي: (Pharmacists) د درملتونونو قانوني، حفظ الصحي او مسلکي برخو کې .

زراعت او وترنر متخصصین: د چرگانو، غواوو، هکیو او نورو تولیدي فارمونو لپاره .

حسابداران او مالي مشاورین: د شفاف مالي سیستم جوړولو او مدیریت لپاره .

حقوق پوهان: د قانوني قراردادونو، د شریکانو ترمنځ شفافي اړیکې او د حقونو خونديتوب لپاره.

۲. د تخنیکي روزنې برابرول:

د پانځوالو، مدیرانو او کارکوونکو لپاره لنډمهاله روزنیز پروگرامونه .

د پروژې په هر پړاو کې د مهارت لوړونې لپاره تخنیکي ورکشاپونه.

۳. مشوره او ارزونه:

متخصصین باید د پروژې د پلان جوړولو، عملي کولو، او ارزونې په هر پړاو کې فعال ونډه واخلي .

د پرمختګ لپاره باید پرله پسې مشورې او راپورونه برابر کړي.

۴. دوامداره څارنه:

د تخنیکي کسانو له خوا د ماشینونو، تولید، کیفیت او بازار ارزونه باید دوامداره وي .

ستونزو ته وختي رسیده تضمینوي.

۸: د اداري همغږی جوړښت

اداري همغږي هغه منظم جوړښت دی چې له مخي يې مختلفي اداري، شريکان، مسولين او اړوند نهادونه يو له بله سره همکاري کوي او هر يو د خپلي دندې مطابق فعاليت کوي. دا جوړښت د شريک کاروبار د مؤثر تطبيق، دوام، شفافيت او مديريت لپاره ډېر اړين دی.

اصلي عناصر:

۱. رهبري يا مديريت شورا:

د پروژې عمومي مشري کوي

د پالیسیو، ستراتیژیو او تصمیمونو مسؤلیت لري

له دولتي ادارو سره تماس ساتي

۲. د همغږی کمیټه

د مختلفو شریکو ادارو استازي پکې وي (دولت، خصوصي سکتور،
پانگوال)

د چارو تر منځ همغږي او ستونزو حل

منظمي ناستي لري

۳. تطبیقي تیم:

د ورځنیو کارونو مسؤل دی (عملي مدیریت، حسابداري، لوژستیک،
مالي څارنه)

د متخصصینو تیم چې پروژې عملي کوي

۴. مالي او حسابداري څانگه:

ټول مالي جریانونه څاري

راپور ورکوي

د شفافیت تضمین کوي

۵. د پانگوالو نماینده گان:

د پانگوالو د حقونو ساتنه کوي

په پرېکړو کې برخه لري

٦. د څارني او ارزوني واحد:

د پروژې پرمختگ ارزوي

د كيفيت كنترول تضمينوي

اړتياوي:

مشخص مسؤليتونه او واكونه

د اړيكو واضح چين

د ناستو منظم مهال وپش

د راپور وركولو سيستم

د اسنادو ثبت او شريكول

پايله:

د اداري همغږي جوړښت د شريك كاروبار د بريالېپاره اساسي بستر
دي. پرته له واضح همغږي، گډو پروژو كي گډوډي، ضياع، يا ناكامي
رامنځ ته كيږي.

۹: د دولتي ادارو ترمنځ همکاري

د دولتي ادارو ترمنځ همغږي او همکاري د شريکو اقتصادي پروژو د بريالي تطبيق لپاره اړينه ده. کله چې دولت د خلکو د پانگو په شريکه پروژو کې ملاتړ کوي، نو مختلفو وزارتونو او ادارو ترمنځ بايد منظم ارتباط او وظيفوي همکاري موجوده وي.

اصلي برخې:

۱. د اقتصاد وزارت:

د پروژو ارزونه، منظورونه او نظارت

د پانگوالو لپاره لارښوونې او پاليسی جوړول

د بازار موندنې په برخه کې مرسته

۲. د ماليې وزارت:

د مالياتي اسانتياوو برابرول

د شفاف مالي حساب ورکونې سيستم جوړول

د دولتي سبسايديو مديريت

۳. د عدليې وزارت:

د قانوني اسنادو برابرول

د قراردادونو قانوني کول

د شراکت حقوقي چوکاټ تنظيم

۴. د کرنې، انرژۍ يا صنايع وزارتونه (د پروژې نوعيت ته په کتو):

تخنيکي مرسته

د ځمکې يا وسايلو برابرول

د توليد معيارونه او روزنه

۵. د اطلاعاتو او فرهنگ وزارت / رسنيزې ادارې:

د عامه پوهاوي کمپاينونه

د پروژو اعلانونه او تشويق

۶. د ولايتي ادارو رول:

د محلي همکارۍ تنظيم

د امنيت او اداري ملاتړ

د شريکو پروژو لپاره ځای/اجازه برابرول

کتبی:

شفافیت، اعتبار او باور جوړوي

د منابعو مؤثر استعمال ته لاره هواروي

د کار موده لنډوي او ځنډونه کموي

د خلکو ملاتړ زیاتوي

۱۰: د بازار موندنې ملي پلان (National Marketing Plan)

د شریک کاروبارونو، تولیدي پروژو او داخلي تولیداتو د ودې لپاره داسې یوه ملي ستراتیژي جوړه شي چې د بازار موندنې، توزیع، تبلیغاتو، او صادراتو اسانه او مؤثره لاره برابر کړي.

۱. د بازار څېړنه: (Market Research)

د داخلي او بهرني بازار تقاضا معلومول

د مصرفوونکو اړتیاوې، خوښې، او تمایلات پیژندل

د سیالانو فعالیت تحلیل

۲. د محصول/خدمت موقعیت ټاکنه: (Positioning)

د تولید خانګړتیاوې مشخصول

د براند جوړول او ارزښت ورکول

د کیفیت، بېي او موجودیت وضاحت

۳. د توزیع چینې: (Distribution Channels)

د عمده پلورونکو او پرچون پلورونکو سره اړیکې

د بازار خایونه او د توزیع مراکز پراخول

د صادراتو قانوني اسانتیاوې

۴. تبلیغات او عامه پوهاوی: (Promotion)

د ملي تلویزیون، راډیو، سوشیل میډیا، بینرونو او بروشرونو له لارې
اعلانونه

د محصول نندارتونونه، سیمینارونه او نمایشګاوې

د دیني، فرهنگي او ټولنیزو ارزښتونو په پام کې نیولو سره پیغامونه

۵. د مارکېټ ته لاسرسی اسانتیاوې:

د سوداګرو لپاره د بازارونو جوړول (مارکېټ زونونه)

د پلور لپاره ډیجیټلي پلاټفورمونه (اپلیکیشن، ویبسایت)

د ترانسپورت، بسته‌بندی او ذخیره کولو مرکزونه

۶. د صادراتو ملاتړ:

د صادراتي اسنادو اسانه پروسه

د گمرکاتو همکاري

د نړېوالو بازارونو لپاره معيارونه

۷. روزنيز پروگرامونه:

د مارکيټنگ مهارتونو لپاره ورکشاپونه

د توليدوونکو او پلورونکو لپاره د بازار اصولو زده‌کړه

۸. د معلوماتو ملي سيستم:

د بازار قيمتونه، تقاضا، او عرضه آنلاين شريکول

د صادراتو او وارداتو احصايي عامول

پايښه:

د بازار موندنې ملي پلان بايد د دولت، خصوصي سکتور، توليدوونکو، او سوداګرو ترمنځ د همغږۍ يو پياوړی چوکاټ جوړ کړي، څو کورني توليدات د خپل بازار موندنې ظرفيت ته ورسېږي او خلکو ته اقتصادي ګټه ورسوي.

۱۱: د صادراتو او وارداتو آسانتیا

یوه مهمه ملي اړتیا ده چې د اقتصادي ودې، پانگوالو د هڅونې، او د تولیداتو د پراخوالي لپاره بنسټیز اهمیت لري.

موخې:

د کورنیو محصولاتو نړیوالو بازارونو ته لاسرسی برابرول

بهرني توکي په شفاف، چټک او قانوني ډول واردول

د سوداګرو لپاره د پروسو آسانول او وخت خوندي کول

۱. د ګمرکي پروسو آسانتیا:

د صادراتو او وارداتو اسنادو ساده کول

د ګمرکاتو برېښنایي سیستم رامنځ ته کول

د اسنادو تایید لپاره یوځای مرکزونه جوړول

۲. د اجازو او جوازونو چټک ورکول:

-د صادراتو لپاره د تجارتي جواز، روغتیا، کیفیت، او معیار سندونه په چټک ډول برابرول

د وارداتو لپاره د اړتیا وړ اسنادو منظمه پروسه

۳. د ترانسپورت اسانتیاوې:

د مالونو د انتقال لپاره ترانسپورتي دهلېزونه پراخول

د رېل، سړک او هوايي دهلېزونو تنظیم

د بار وړلو لپاره د لوجسټیکي مرکزونو جوړول

۴. د ماليې او تعرفو تنظیم:

صادراتو ته مالياتي معافیت یا تخفیف

د وارداتو لپاره منظم تعرفه ای سیستم

د فساد مخنیوي لپاره روڼتیا

۵. د سوداګرو ملاتړ:

د صادراتي تولیدوونکو لپاره مالي تضمین او پورونه

د سوداګرو د ستونزو لپاره د شکایت حل ځانګړی میکانیزم

د سوداګرو د ثبت او راجسټر اسانه کول

۶. نړیوالو بازارونو ته لاسرسی:

د دوه اړخیزو تجارتي تړونونو پراخول

د نندارتونونو، تجارتي کنفرانسونو او بازار موندنې اسانتیا

۱۲: د کرنیزو فابریکو پراختیا

د هېواد د ځان بساینې، د خوراکي توکو د تولید زیاتوالي، او د کلیوالو خلکو د عاید لورولو لپاره حیاتي اهمیت لري.

۱. موخې او اهمیت:

د کرنیزو محصولاتو پروسس، بسته‌بندې او ذخیره

د حاصلاتو د ضایعاتو مخنیوی

د کار زمینه برابرو

صادراتو ته د ليرد چمتووالی

د کرنیزو تولیداتو ارزښت لوړول

۲. اړینې برخې:

د غنمو، وریجو، جوارو او نورو غلو دانو پروسس فابریکې

د میوو او سبزیو وچولو او بسته‌بندی فابریکې

د لبنیاتو پروسس فابریکې

د غوړیو، رب، جوس، مربا او نورو خوراکي توکو جوړولو فابریکې

د حیواني خوړو تولید فابریکې

د کیمیاوي سرې او کرنیزو دواوو فابریکې

۳. د پراختیا لپاره اړین ګامونه:

زېربناوې:

صنعتي پارکونه، سړکونه، برېښنا، اوبو ته لاس‌رسی

مالي ملاتړ:

پورونه، سبسایډی، او شریک کاروبارونه

تخنیکي ظرفیت لوړونه:

د کارکوونکو مسلکي روزنه

د عصري ماشینونو واردات او نصب

بازار موندنه:

داخلي او نړيوال بازارونو ته د محصولاتو معرفي

بسته‌بندي او د معيارونو برابرول

قانوني اسانتياوې:

د جواز اسانه ورکول

د مالياتو معقول تعرفي

د صادراتو تشويقي پاليسي

۴. پايله:

د کرنيزو فابريکو پراختيا يو مهم اقتصادي گام دی چې هم د هېواد کرڼه پياوړې کوي، هم د کار زمينې برابرې، او هم د صادراتو ظرفيت لوړوي.

۱. موخې:

د کرنيزو محصولاتو پروسس او بسته‌بندي

د توليداتو ارزښت لوړول

د کروندگرو لپاره د بازار تضمين

د وارداتو ځای نيول او صادراتو ته زمينه برابرول

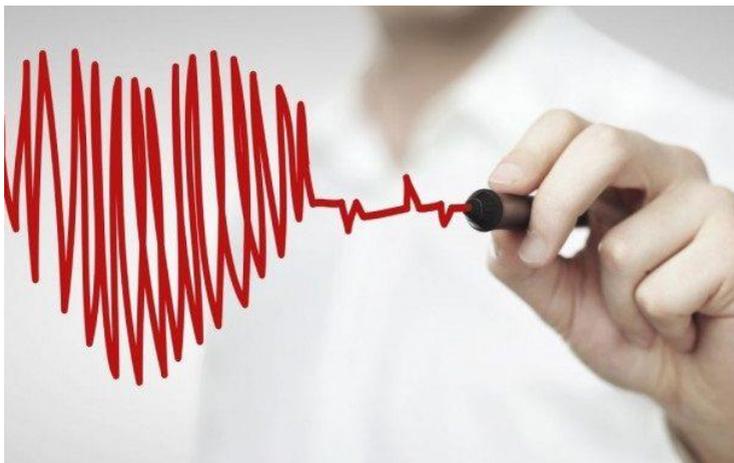
۲. اړينې فابريکې:

د وريجو پاکولو او بسته‌بندي فابريکې

- د غڼمو او اوږو پروسس فابریکی
- د سبزیجاتو وچولو او کنسرو کولو فابریکی
- د لبنیاتو تولید (شیدی، مستی، پنیر)
- د مېوو جوس جوړولو او صادراتو فابریکی
- د غوړو استخراج فابریکی) لکه کتان، لمر گل، زیتون)
- د حیواني خوراک فابریکی
- د کرنیزو تخمونو پاکولو او اصلاح فابریکی
۳. د دولت رول:
- د صنعتي پارکونو دننه ځمکه ارزانه برابرول
- د ماشین آلاتو وارداتو ته تعرفوي آسانتیاوي
- د بریښنا، سرک، اویو او نورو اسانتیاوو برابرول
- د پورونو او سبسایډی سکیمونه
۴. د پانگوالو او کروندگرو ونډه:
- د شریکه پانگی ماډلونه تطبیقول
- د کوپراتیفونو له لارې گډ تولید او پروسس
- د قراردادي کرنی ترویج

۵. پایلی یی د کرنیزو محصولاتو ضایعات کمیږي، کروندگر ثباتدار عاید پیدا کوي، نوي کاري فرصتونه منځته راځي، د هېواد اقتصادي خپلواکي پیاوړې کیږي

۱۳: د روغتیايي سکتور ملاتړ

یو له مهمو ملي لومړیتوبونو څخه دی، ځکه دا سکتور د خلکو د ژوند، سوکالی او ټولنیزې هوساینې مستقیم اغېز لري. لاندې مهم ټکي پکې شامل دي:

۱. د عامې روغتیا اسانتیاوې پراخول

د ولایتي او ولسوالیو په کچه د روغتونونو، کلینیکونو او صحي مرکزونو جوړول یا پراخول

د موبایل کلینیکونو ملاتړ د لرو پرتو سیمو لپاره

د بیرنیو خدماتو لکه امبولانسونو زیاتول

۲. د درملو او طبي وسايلو چمتووالی

د اساسي درملو دوامدار تامین

د طبي وسايلو عصري کول

د درملو وارداتو او تولید ته اسانتیا برابرول

د دولتي درملتونونو جوړول د مناسب قیمت لپاره

۳. د روغتیايي پرسونل ملاتړ

د ډاکترانو، نرسانو، قابلو او تخنیکي کارکوونکو روزنه

د امتیازاتو لوړول، ځانگړي خصوصاً په لرو پرتو سیمو کې

د تخصصي زده کړو لپاره بورسونه او کورسونه

۱۴: د انرژي تولید عامه-خصوصي پروژه-Public) Private Partnership - PPP)

۱. پروژه پېژندنه

دا پروژه د دولت او خصوصي سکتور گډه همکاري ده چې هدف يې د انرژي تولید پراخول او د انرژي کموالی حل کول دي. په دې پروژه کې خصوصي شرکتونه د پانگې، تخنیکي مهارتونو او مدیریت له لارې برخه اخلي، او دولت د اسانتیاوو، قانوني ملاتړ او نظارت چمتو کوي.

۲. د پروژې اهداف

- د بریښنا تولید زیاتول (سولر، باد، هایدرو، گاز، او نور منابع)

- د انرژي په برخه کې د پانگوني لپاره مناسب چاپیریال برابرول

د انرژي کیفیت او دسترسی ته وده ورکول

د انرژي سکتور کې د خصوصي سکتور ونډه او تخصص جذبول

۳. د دولت ونډه

- د قانوني او حقوقي چوکاټ برابرول

- د ځمکې يا ځای چمتو کول

- د مالی او تخنیکي ملاتړ برابروالی

- د اسانتیاوو لکه شبکو، ترانسپورت او امنیت تضمین

- د پروژې د شفافیت او نظارت لپاره اداري همغږي رامنځته کول

۴. د خصوصي سکتور ونډه

- د انرژي تولید لپاره پانگونه کول

- د عصري ټکنالوژۍ او مدیریت کارول

- د پروژې پرمخ بیولو او عملیاتي چارو تنظیمول

- د کیفیت او چاپیریال معیارونو مراعات

۵. مالی جوړښت

- د پانگونه (مثلاً ۶۰٪ خصوصي او ۴۰٪ دولتي)

- د گټې او تاوان شریکول د ترون له مخي

- امکان لري دولتي تضمینات او مالی اسانتیاوي ورکول شي

۶. تمویل او منابع

-د نړيوالو مالي ادارو لکه نړيوال بانک، آسيایي پرمختیایي بانک څخه مالي ملاتړ

-د خصوصي بانکونو، پانگه والو، او نړيوالو شرکتونو برخه اخیستل

-د انرژي توليدي ماشین آلاتو واردات یا تولید داخلي کول

۷. گټې

-د انرژي کموالی حل

-د کاري فرصتونو زیاتوالی

-اقتصادي وده د انرژي په پراخېدو سره

-د انرژي قیمتونو کموالی

-د چاپیریال ساتنه د پاکو انرژيو له لاري

۸. ننګونې

-د شفافیت ټینګښت

-د پانګوالو حقوقو خونديتوب

-د ټکنالوژي انتقال او روزنه

-د پروژې اوږدمهاله ملاتړ

۹. پایله

د انرژي تولید په برخه کې د عامه-خصوصي مشارکتونو پراخول یو موثر ګام دی چې کولی شي د هېواد د پرمختګ او د خلکو د ژوند د ښه

والي لپاره نوې انرژي او حل لارې وړاندې کړي. دولت باید د دې ډول پروژو لپاره مناسب چاپیریال برابر کړي او خصوصي سکتور ته د پانګونې زمینه برابره کړي.

۱۵: د پانګوالو جذب لپاره کمپاین پلان

۱. هدف

د خصوصي او عامه پانګوالو توجه جلبول، د شریک کاروبارونو په پروژو کې پانګونه هڅول، او د باور فضا رامنځ ته کول.

۲. هدف منونکي

- محلي پانګوال (صنعتگر، بزگران، سوداګر)

- افغان کډوال او بهرني پانګوال

-خوانان او کارپوهان

۳. کمپاین تاکتیکونه

معلوماتي غونډې او ورکشاپونه: د پانګونې فرصتونو، ګټو، او شفافیت په اړه

تبلیغاتي مواد: پوسترونه، بروشرونه، ویډیوګانې په پښتو، دري، او انګلیسي ژبو

رسنۍ: تلویزیون، راډیو، آنلاین چینلونه او ټولنیزې شبکې (فېسبوک، ټویټر، انسټاګرام)

برېښنالیک او موبایل پیغامونه: هدفمند پیغامونه د پانګوالو لپاره

شخصي لیدنې: د مهمو پانګوالو سره ملاقات او د باور جوړولو هڅې

پانګه اچونکو ته تخنیکي او حقوقي مشوره: د قراردادونو، ګټو او خطرونو په اړه

۴. پیغامونه

-د شریک کاروبارونو قانوني او شفاف چوکاټ

-د دولت ملاتړ او تضمینونه

-د ګټې او تاوان مساوي ویش

-د پانګونې کم خطر او د عاید غوره فرصتونه

-د ټولني او اقتصاد په پراختیا کې د پانګوالو مثبت رول

۵. لاسته راوړني

د پانگوالو شمير زياتول

د گډو پروژو لپاره كافي پانگه راټولول

د خلكو باور او همكاري لوړول

اقتصادي وده او د كار فرصتونه زياتول

۶. وخت او بوديجه

د كمپاين موده: ۳-۶ مياشتي

بوديجه: د تبليغاتو، غونډو او مشورتي خدماتو لگښتونه په پام كې نيول

۱۶: عامه پوهاوی او رسنيز کمپاين

۱. هدف

د خلکو د پوهې لوړول، د شریک کارویارونو اهمیت تشریح، د پانګونې ګټې او د شفافیت تضمین په اړه عامه پوهاوی رامنځ ته کول.

۲. هدف منونکي

- عام خلک

- سوداګر او پانګوال

- ځوانان او محصلین

- دولتي مامورین

۳. کمپاین تاکتیکونه

تلویزیوني او راډیويي خپرونې: ځانګړې پروګرامونه، انټرویوګانې، مستندونه او اعلانونه

ټولنيزې شبکې: فېسبوک، انسټاګرام، ټویټر، یوتیوب کې معلوماتي پوستونه، ویډیوګانې او لایو ناستې

- پوسترونه او بروشرونه: په عامه ځایونو کې د پوهاوي لپاره

مخبرو او کلیو کې غونډې: د خلکو سره مخامخ خبرې، پوښتنې ځوابونه

خبري رسنۍ: مقالې، راپورونه او ځانګړې خپرونې

تعاملې پلیټفارمونه: د خلکو نظرونه راټولول او پوښتنې ځوابول

۴. پیغامونه

- شریک کاروبارونه څنگه د ټولو لپاره گټه لري

- د پانګونې شفافیت او قانوني ملاتړ

- د اقتصادي ودې او د کار فرصتونو زیاتوالی

- د ټولني د پرمختګ لپاره ګډ کار اهمیت

- د پانګوالو حقونو خونديتوب

۵. لاسته راوړنې

- د خلکو په منځ کې باور زیاتوالی

- د شریک کاروبارونو لپاره د پانګوالو او ملاتړ کوونکو شمیر لوړول

- د حکومت د اقتصادي پروژو ملاتړ ټینګول

- د اقتصادي پرمختګ لپاره ټولنیز ملاتړ

۶. وخت او بودیجه

- موده: ۳ تر ۶ میاشتې

- بودیجه: د تبلیغاتو، خپرونو، چاپي موادو او غونډو لګښتونه

۷. ارزونه او تعقیب

۱۷: د شفاف حساب ورکولو سیستم

۱. تعریف

شفاف حساب ورکولو سیستم هغه میکانیزم دی چې له مخې یې ټول مالي معاملي، لگښتونه او عایدات په روڼ او بشکاره ډول ثبت او اعلان شي، خو د ټولو شریکانو باور وساتل شي.

۲. موخي

د پانگوالو د پیسو خونديتوب تضمین

د مالي فساد مخنیوی

د پروژه کانو د شفاف مدیریت یقیني کول

د شریکه کاروبارونو په فعالیتونو کې اعتماد رامنځ ته کول

۳. مهم عناصر

رون مالي ثبت: تولي عايدات او لگښتونه بايد په تفصيل سره ثبت شي .
مستقل مالي څارنه: د مالياتو، دولتي يا خپلواکو ادارو لخوا د مالي چارو
باقاعده معاینه .

عمومي راپورونه: د پروژې مالي وضعیت په منظم ډول شریکانو او
اړوند ادارو ته وړاندې کول .

الکترونيکي سيستمونه :د مالي معاملو ثبت او څارنه د کمپيوټر او
انټرنیټ له لارې، ترڅو د غلطیو او درغلیو مخنیوی وشي .

مالي شفافیت ته د لاسرسی حق: ټول شریکان باید وکولی شي مالي
اسنادو ته لاسرسی ولري .

۴. د تطبیق میتودونه

د حساب ورکولو لپاره یو مشخص مالي ټیم ټاکل .

د بودیجې او لگښتونو له پوره پلان جوړولو وروسته تایید .

د مالي راپورونو د خپرولو مهالویش جوړول (مثلاً میاشتني یا ربع
کلني راپورونه) .

د څارونکو کمیټه جوړول چې د مالي چارو په کتنه کې مرسته وکړي .

۵. گټې

پانگوال ډاډمن کيږي چې پیسې په سمه توگه کارول کيږي .

د فساد، اختلاس او مالي بې نظمۍ مخنیوی.

شفاف حساب ورکول هغه پروسه ده چې په کې ټول مالي راکړې ورکړې او لگښتونه په واضح، منظم، او د هر چا لپاره د څارلو وړ ډول ثبت او څرگندېږي.

۲. اهمیت

-د پانگوالو باور زیاتوي .

-د فساد او ناوړه استفادې مخنیوی کوي .

-د پروژو پرمختګ او اغیزمنتیا تضمینوي .

-د مالي منابعو سم مدیریت یقیني کوي .

۳. کلیدي عناصر

-منظم مالي راپورونه چې په ټاکلي وخت وړاندې شي .

-د حسابونو د تفتیش (Audit) یو مستقل او مسلکي ټیم .

-د مالي اسنادو د ثبت لپاره معیاري سیستمونه (لکه کمپیوټري نرم افزارونه) .

-د ټولو لگښتونو او عوایدو تفصیلي ثبت .

۴. د تطبیق میتودونه

-د هرې پانګې او لګښت شفاف ثبت او د اړوندو اسنادو ساتنه .

-د مالي راپورونو عمومي لاسرسي ته برابرول (د ټولو شریکانو لپاره) .

-د دروغجن يا جعلی حساب ورکولو د مخنیوی لپاره جدي قوانین او سزاګانې .

-د مستقل داخلي او خارجي تفتیشونو تنظیمول .

۵. ګټې

-پانګوال د خپلو پیسو د استعمال په اړه دقیق معلومات ترلاسه کوي .

-د پروژې مدیریت په رښتیني ډول نظارت کېږي .

-د مالي شخړو مخنیوی او حل اسانه کېږي .

-د عامو خلکو او دولتي ادارو باور لوړېږي .

۶. نتیجه

شفاف حساب ورکولو سیستم د هر ډول شریک کاروبار د بریا او دوام لپاره اساسي شرط دی چې پانګوالو ته امنیت او ډاډ ورکوي او د پروژې په سمه او قانوني توګه پرمخ وړل یقیني کوي

۱۸: د نړيوالو مرستو جذب

۱. تعريف

د نړيوالو مرستو جذب هغه پروسه ده چې له مخې يې هيوادونه يا سازمانونه د بهرنيو هيوادونو، نړيوالو ادارو او خيريه مؤسسو څخه مالي، تخنيکي يا انساني مرستي ترلاسه کوي.

۲. موخې

د اقتصادي پراختيا لپاره لازمي مالي سرچينې برابرول

د پرمختيايي پروژو ملاتړ او پياوړتيا

د انساني ژوند شرايطو بڼه کول، لکه روغتيا، تعليم، او بيارغونه

د تخصصي تخنيکي ملاتړ ترلاسه کول

۳. مهم عناصر

روېښانه پروژې او پلانونه :د مرستو غوښتنې لپاره بايد مشخص، واضح او عملي پروژې وړاندې شي .

شفافيت او حساب ورکونه :نړيوال بنسټونه د شفافيت او دقيقو راپورونو غوښتنه کوي .

قانوني چوکاټ: د نړيوالو مرستو د جذب لپاره بايد مناسب قوانين او مقررات وي .

تخصصي ټيم: د مرستو د مديريت، غوښتنې او تطبيق لپاره تجربه لرونکي کسان اړين دي .

۴. د تطبيق ميتودونه

-د مرستو لپاره رسمي غوښتنليکونه او پروپوزلونه ترتيبول .

-د نړيوالو سازمانونو او سفارتونو سره اړيکې نيول او همکاري پراخول .

-د پروژو په اړه دقيق او منظم راپورونه وړاندې کول .

-د نړيوالو معيارونو سره سم پروژې تطبيقول .

۵. ګټې

-د هيواد د بيارغونې او پرمختګ چټکتيا .

-مالي فشار کمېدل او اقتصادي وده .

-د تخصصي ټکنالوژۍ او مهارتونو انتقال .

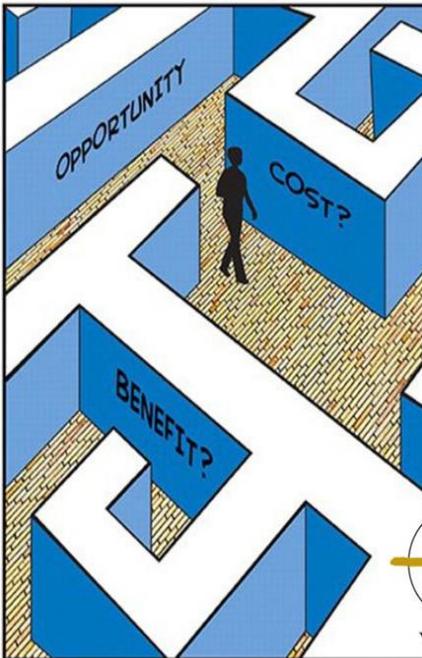
د نړيوالو اړيكو پراخول او د باور زياتوالی .

۱۹: د ځوانانو د نوښتونو ملاتړ

۱. تعريف

د ځوانانو د نوښتونو ملاتړ هغه پروسه ده چې د ځوانانو خلاقیت، نوی نظری، او ابتکارات په مختلفو برخو کې وده او پرمختگ ورکړي.

۲. اهمیت

د ځوانانو وړتیاوې او وړتیاوو ته وده ورکوي .

د هېواد اقتصادي او ټولنیز پرمختگ کې نوښتونه راولي .

د بېکارۍ د کمولو او د کار فرصتونو د زیاتولو سبب ګرځي .

ځوانان د تصمیم نیونې په پروسو کې شاملوي .

۳. کلیدي عناصر

د نوښتګرو لپاره روزنیز ورکشاپونه او زده کړې .

- د نوبنتونو لپاره مالی ملاتړ او ګرانټونه (مرستی) .
- د ابتکارونو د پیژندنې او بازار موندنې اسانتیاوې .
- د مشورو او لارښوونې سیستمونه (مینټورینګ) .

۴. د تطبیق میتودونه

د ځوانانو لپاره د نوبنت پروژو د پیل او پراختیا لپاره ځانګړي صندوقونه جوړول .

د نوبنتګرو لپاره د نوي ټکنالوژۍ او معلوماتي منابعو برابرول .

د ځوانانو د نوبنتونو سیالی او نندارې تنظیمول .

د حکومت، خصوصي سکتور او نړیوالو سازمانونو ترمنځ همکاري پراخول .

۵. ګټې

ځوانان په اقتصادي فعالیتونو کې برخه اخلي .

نویو نظریو او ټکنالوژيو پراختیا چې ټولنه او اقتصاد قوي کوي .

د ځوانانو کلتوري او تخليقي وړتیاوې جذب او وده کوي .

د بېکاري کچه کمېږي او د ژوند معیار لوړوي .

۶. نتیجه

د ځوانانو د نوښتونو ملاتړ د هېواد راتلونکي لپاره حیاتي دی چې دوی ته د پرمختګ او ځان ثابتولو زمینه برابروي او ټولني ته نوې انرژي او پرمختیا راولي

د دې شریک کاروباري طرحي له مخي، بنځو ته د کاروبار زمینه برابروئ یوه مهمه او اساسي برخه جوړوي،

۲۰: د بنځو د پانګوالی هڅونه

بنځی کولای شی غیر مستقیم برخه واخلی د خپل کورنی غړو په واسطه او کولای شی د لږ پانګې له لارې ګډون وکړی (لکه ۲۰۰۰ افغانی)، څو هغه بنځی چې مالي وس نه لري هم برخه واخلی.

د- داخلي كډوالی مخنيوی، ځكه ځلك كمو فرصتونو له كبله بنارونو ته نه ځي .

د- ملي اقتصاد پراختيا او د ټول هېواد په پرمختگ كې مساوي برخه لرل.

۳. كليدي اقدامات

د- ځايي زراعت، صنعت او سوداگري وده .

د- بنسټيزو اسانتياوو لكه سركونه، اوبه، برېښنا او مخابراتو پراختيا .

د- وړو او متوسطو كاروبارونو (SMEs) لپاره مالي او اداري ملاتړ .

د- ځايي استعدادونو روزنه او تخنيكي زده كړې .

د- سيمه ييزو توليداتو لپاره بازار موندنه او صادراتو ته اسانتياوې.

۴. د تطبيق ميتودونه

د- حكومت او خصوصي سكتور ترمنځ شريك كاروبارونه پيل كول .

د- كوچنيو بنارونو او كليوالو سيمو لپاره ځانگړي پرمختيايي پروژې جوړول .

د- ځايي ځلكو د مشاركت لپاره د تصميم نيونې پروسې پياوړې كول .

د- نړيوالو او سيمه ييزو مرستندويه ادارو سره همكاري .

۵. گټې

- په سیمه کې د اقتصادي فعالیتونو زیاتوالی او د خلکو د عاید زیاتوالی.

- د بېکارۍ کمښت او د ټولنیزو ستونزو کموالی .

- د سیمې ثبات او امنیت ټینګښت .

- د ملي اقتصاد پراختیا کې مثبت رول.

۲۲: د حرفوي زده کړو پروګرامونه

۱. تعریف

حرفوي زده کړې هغه تعليمي پروګرامونه دي چې هدف يې زده کوونکو ته عملي مهارتونه او تخصصي پوهه ورکول دي خو هغوی په مختلفو حرفوي برخو کې د کار زمينه پيدا کړي.

۲. اهمیت

- د ځوانانو لپاره د کار فرصتونو رامنځته کول .
- د بېکارۍ کموالی او اقتصادي خپلواکي .
- د هېواد د صنعتي، خدماتي او زراعتي سکتور لپاره ماهر او تجربه کار ځواک برابرول .
- د مهارتونو پراخولو له لارې د شخصي او ټولنيز پرمختګ تضمین.

۳. کلیدي برخي

- تخنیکي زده کړې (لکه برقي کار، میخانیکي، کمپیوټر، ساختماني کارونه)

- حرفوي مهارتونه (لکه سلاي، خیاطي، کابلیت، لاسي صنایع)

- خدماتي زده کړې (لکه د خوراکي توکو چمتو کول، د روغتیا لومړنۍ مرستې، د موټر چلولو زده کړې)

- کرنيزې زده کړې (لکه د حیواناتو پالنه، باغواني، د زراعتي ماشینونو کارونه)

۴. د تطبیق میتودونه

- د بنوونځیو، ترینګ مرکزونو او فابریکو ترمنځ همکاري .
- د زده کړې دوره کي عملي تجربې ورکول .
- د خصوصي سکتور او حکومت ترمنځ شراکت .

د نړيوالو مرستو او پروژو څخه گټه اخيستل.

۵. گټی

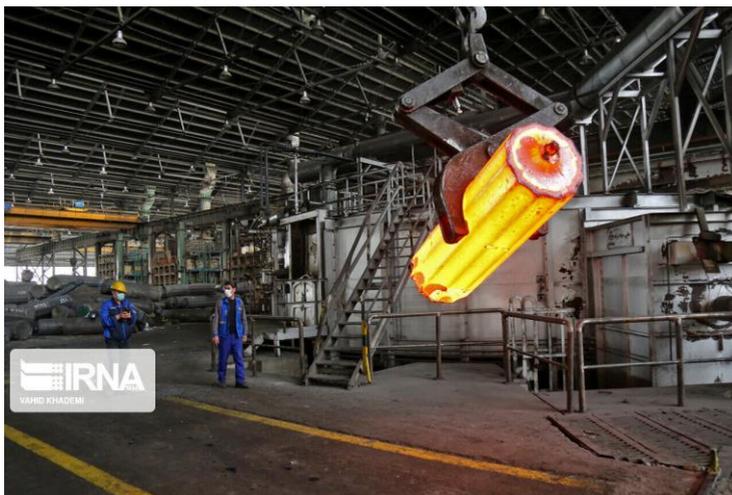
- زده کوونکي د کار بازار ته په مستقیم ډول تیارېږي .

- د مهارت لرونکو کارمندانو کموالی له منځه ځي .

- د هېواد اقتصادي ودې لپاره بنسټيز انساني سرچینې چمتو کېږي .

- د ځوانانو د روحي او اقتصادي پرمختگ زمينه برابريږي.

۲۳: د معیاري تولید سیستم جوړول

۱. تعریف

معیاري تولید سیستم یو تنظیم شوی بهیر دی چې د محصولاتو د کیفیت لوړولو، تولید د لګښت کمولو، او د تولید پروسې مؤثریت تضمین لپاره جوړېږي.

۲. اهمیت

- د محصولاتو یو شان کیفیت تضمینول .
- د تولید د وخت او منابعو سپما کول .
- د ضایعاتو او خطاګانو کمښت .
- د پیرودونکو رضایت لوړول او د بازار سیالي زیاتول.

۳. کلیدی برخی

- د تولید پروسی معیارونه ټاکل (سټنډرډونه) .
- د موادو او تجهیزاتو کیفیت کنټرول .
- د کارکوونکو روزنه او مسلکي پرمختګ .
- د تولید هر پړاو معیاري کول او د اسنادو ثبت .
- د کیفیت تضمین سیستمونه (QA/QC).
- د دوامداره اصلاحاتو او نوښتونو پلي کول (Kaizen, Lean Manufacturing).

۴. د جوړولو میتود

- د موجوده تولید پروسی تحلیل او کمزوریو پیژندنه .
- معیارونو جوړول چې د تولید کیفیت او پروسی پورې اړه لري .
- د کارکوونکو لپاره روزنیز کورسونه برابرول .
- د کیفیت څارنې او ازموینې سیستم جوړول .
- د تولید په جریان کې د معلوماتو راټولول او ارزول .
- د پرمختګ او اصلاح لپاره د راپورونو جوړول او عملي کول.

۵. ګټې

- د تولید د محصول کیفیت ثابت ساتل .

-د تولید لگښتونه کمول .

-د تولید سرعت او کاري موثریت زیاتول .

-د کارکوونکو فعالیت ښه کول او د تولید په بهیر کې د تېروتنو کموالی .

-د مشتریانو باور او رضایت ترلاسه کول.

۲۴: مالیاتو کی آسانتیایو

مالیات بر درآمد مشاغل
خودرویی

۱. تعریف

د مالیاتو آسانتیایو هغه تدابیر دي چې د حکومت لخوا د مالیاتو د راټولولو په پروسه کې آسانتیا، ساده‌گی او شفافیت راولي ترڅو د مالیاتو ورکونکو لپاره بار کم کړي او د مالیاتو نظام اغیزمن کړي.

۲. اهمیت

- د مالیاتو د راټولولو کچه لوړوي .
- د مالیاتو ورکونکو رضایت زیاتوي .
- د مالیاتو ورکولو پروسه ساده او چټکه کوي .
- د مالیاتو په برخه کې فساد او بی‌قاعدگی کموي .

د سوداگری چاپیریال بڼه کوي او اقتصادي وده هڅوي.

۳. کلیدي آسانتیاوې

آنلاین مالیاتي سیستم: د مالیاتو د ورکولو، ثبت او راپور ورکولو لپاره آسانه انټرنیټي پلیټ فارمونه .

شفاف قوانین: ساده، واضح او د هر چا لپاره قابل فهم مالیاتي قوانین .

مالیاتي معافیتونه او تخفیفونه: د ځانګړو سکتورونو، SMEs یا ځوانو پانګوالو لپاره مالیاتي اسانتیاوې .

د مالیاتو د محاسبې او ورکولو ساده طریقي: د پېچلو فورمو کمول او د محاسبې لپاره واضح لارښوونې .

د مالیاتو ورکولو لپاره اوږد مهاله پلانونه: لکه قسطونو کې مالیات ورکول .

د مالیاتو د شکایتونو د حل آسانه میکانیزمونه: د ستونزو ژر او عادلانه حل .

تعلیمی پروګرامونه: د مالیاتو د حقایقو او مکلفیتونو په اړه عامه پوهاوی.

۴. ګټې

د مالیاتو د راټولولو سیستم شفاف او عادلانه کیږي .

پانګوالو ته د کاروبار چلولو اسانتیا برابرېږي.

-د مالیاتو ورکولو پروسه بی له ستونزو او له وخت نه ضایع کېدو سره ترسره کېږي .

-د مالیاتو ورکونکو باور زیاتېږي او د مالیاتو فرار کمېږي .

-حکومت ته د عایداتو زیاتوالي زمینه برابریږي.

۵. نتیجه

د مالیاتو په سیستم کې آسانتیاوې د حکومت او سوداګرو تر منځ د اعتماد کچه لوړه وي او اقتصادي ودې ته وده ورکوي . ساده او روڼ مالیاتي میکانیزمونه د هېواد په اقتصادي پرمختګ کې مهم رول لري.

۲۵: د خطر مدیریت میکانیزم

۱. تعریف

د خطر مدیریت میکانیزم هغه پروسه او لارې چارې دي چې د احتمالي خطرونو پیژندلو، ارزولو، مخنیوی، کنټرول او مدیریت لپاره کارول کېږي، خو د کاروبار او پانګې زیانونه کم او مخنیوی وشي.

۲. اهمیت

- د مالي، فزیکي او انساني زیانونو کمښت .
- د کاروبار دوام او ثبات تضمینول .
- د غیر متوقع ستونزو پر وړاندې چمتووالی .
- د پانګوالو باور لوړول .

د ستونزو په پيښو کې چټک او اغېزمن څېرګون.

۳. کلیدي برخي

خطر پېژندنه: د احتمالي خطرونو معلومول لکه مالي زیان، طبیعي آفتونه، امنیتي ستونزې، تخنیکي ستونزې .

خطر ارزونه: د هر خطر احتمال او اغیز اندازه کول .

خطر کمول: اقدامات کول ترڅو خطرونه کم یا له منځه یوسي، لکه بیمه کول، احتیاطي پلان جوړول .

خطر کنټرول: د خطرونو څارنه او مدیریت د اړوندو قواعدو او اصولو په رڼا کې .

د بحران پلان: د اضطراري حالتونو لپاره چټک عمل پلانونه جوړول .

-مخکې له مخکې چمتوالی: د امکاناتو او منابعو برابرو ل د احتمالي خطرونو په صورت کې

۴. ګټي

د پانګې ساتنه او د زیانونو کمول .

د کارکوونکو او پانګوالو امنیت زیاتول .

د کاروبار اعتبار لوړول .

د تصمیم نیولو لپاره ښه معلومات او چمتوالی .

د اقتصادي بحرانونو او خطرونو پر وړاندې مقاومت زیاتول.

۲۶: د نظارت او ارزونې کمیټې جوړښت

۱. رئیس: یو باصلاحیته، بی طرفه او متخصص شخص.
۲. د مالي چارو متخصص: د مالي شفافیت، حساب ورکولو او بودیجې ارزونې لپاره.
۳. د حقوقي چارو غړی: د قراردادونو، پانگوالو حقوقو، او قانوني چوکاټ څارنه.
۴. د پانگوالو استازی: د ونډوالو له لوري منتخب کس.
۵. د تخنیکي/سکتوري متخصصین: د درملتون، فابریکې یا بل اړوند سکتور مسلکي غړي.
۶. د بنځو استازی: د بنځینه پانگوالو د ونډې او حقوقو ساتلو لپاره.
۷. د دولت استازی (د اړوند ادارې له لوري): د حکومتي همغږۍ لپاره.

د کمیتي مسؤلیتونه:

- د کاروبار د عملي تطبیق څارنه.
- د مالي شفافیت ارزونه (هره میاشت یا ربعي ته راپور).
- د پانگوالو د شکایتونو اورپدنه او حل.
- د گټي او تاوان حسابونه منظم ارزول.
- د قراردادي شرکتونو، اجاره لیکونو او تدارکاتو قانوني ارزونه.
- د بنځو، ځوانانو او معلولينو ونډې ارزونه.
- د راپورونو برابرول د حکومت، پانگوالو او ولس لپاره.

د فعالیت طریقه:

- مياشتني یا ربع وار ناستي.
- د راپورونو علني خپرول.
- د مالي حسابونو او بودجې تفصیل شریکول.
- د غړیتوب معیاري طرز العملونه.

۲۷: د شفافې ونډې ویش سیستم اساسي اصول

۱. ونډه د پانګې مطابق:

هر څوک به د خپلې پانګې مطابق ونډه لري .

مثال : که ټول پانګ = 600,000 افغانی وی او یو کس 6,000 ورکړي، نو د هغه ونډه 1٪ کیږي.

2. د ونډو اسناد:

هر پانګوال ته د ونډې سند (Share Certificate) ورکول کیږي، چې قانوني ثبوت لري.

۳. قانوني راجستر:

د ټولو پانګوالو لیست، د هر یوه نوم، پوره معلومات او اندازه د ونډې سره ثبتیږي.

۴. ګټه او تاوان:

د کاروبار خالصه گټه به د وندو په اندازه تقسیمېږي. تاوان هم د وندې پر اساس شریکېږي.

۵. حساب ورکونه:

شفاف مالي راپورونه به هره میاشت یا ربعي ته پانگوالو ته ورکول کېږي.

۶. برېښنايي مدیریت:

که امکان وي، یو ساده سیستم یا اپلیکیشن دی جوړ شي، چې هر پانگوال پخپل موبایل د خپلې وندې وضعیت، گټه او راپورونه وگوري.

۷. قانوني تعهد لیک:

ټول پانگوال باید یو حقوقي سند (موافقتنامه) لاسلیک کړي، چې د وندې شرایط، گټه، مسؤلیت، او د شراکت اصول پکې لیکل شوي وي.

۸. د وندې انتقال:

د وندو پلور یا انتقال باید د کمیتې له تایید پرته ممکن نه وي، ترڅو ګډ کاروبار له خطر سره مخ نه شي.

د دې سیستم گټې:

- هر پانگوال مطمئن وي چې ونډه یې خوندي ده.

۲۸: ټولنيز باور جوړول

۱. تعريف

ټولنيز باور هغه احساس او اعتماد دی چې خلک په یو بل، په موسسو، حکومت او ټولنه کې لري. دا باور د همکارۍ، شفافیت او عدالت بنسټ جوړوي.

۲. اهمیت

- ټولنه کې د یووالي او ثبات سبب ګرځي .
- د خلکو تر منځ همکاري او متقابل ملاتړ زیاتوي .
- د حکومت او خلکو تر منځ اعتماد رامنځته کوي .
- اقتصادي فعالیتونه په اسانه او موثر ډول مخ ته وړي .

-فساد او بی عدالتي کموي.

شفافیت: په ټولو پروسو کې واضح او رویتیا رامنځته کول .

عدالت: د ټولو لپاره مساوي حقونه او فرصتونه برابرول .

مسئولیت منل: ادارې او خلک باید خپلې ژمنې پوره کړي .

معلوماتو ته لاسرسی: خلکو ته د اړینو معلوماتو په وړاندیز سره باور زیاتول .

د خبرو اترو او شفافو بحثونو ملاتړ: د اختلافاتو حل په صلح آمیزه توګه .

عامه ګډون: د خلکو ګډون په پریکړو کې تضمینول .

د فساد مخنیوی: د ناقانونه کړنو جدي تعقیب او سزا ورکول.

۴. ګټې

-حکومت ته د خلکو ملاتړ زیاتوي .

-د ټولني ثبات او پرمختګ ته زمینه برابروي .

-پانګوالو او کاروبارونو ته د باور فضا رامنځته کوي .

-د ټولنیزو کړکېچونو مخه نیسي .

-د ملي پروژو بریالیتوب تضمینوي.

۲۹: د اقتصادي پرمختګ لپاره ګډ ګامونه

۱. د ملي همکارۍ رامنځته کول

د حکومت، خصوصي سکتور، او ټولنيزو بنسټونو ترمنځ قوي همغږي او همکاري بايد رامنځته شي ترڅو د اقتصادي پرمختګ لپاره ګډ اهداف وټاکل شي.

۲. د پانګونې چاپيريال ښه کول

شفاف قوانين، اسانه اداري پروسې، او د فساد کمول ترڅو پانګوال په امن او اعتماد سره خپلې پانګونې وکړي.

۳. د بنسټيزو زيربناوو پراختيا

لکه برېښنا، سړکونه، ټيليفون او انټرنېټ خدمتونه چي د توليد او سوداګرۍ لپاره مهم دي.

۴. د زده کړو او مهارتونو لوړول

د کارگرو او ځوانانو لپاره د مسلکي زده کړو او مهارتونو روزنه ترڅو د بازار اړتیاوې پوره کړي.

۵. د تولید او صنعتي سکتور پراخول

د کورنيو توليداتو ملاتړ او د صنعتي واحدونو جوړول ترڅو واردات کم او صادرات زیات شي.

۶. د کرنې او مالدارۍ ملاتړ

نوې ټکنالوژۍ، روزنه او بازارموندنې ته اسانتیاوې برابرول ترڅو کرنیز تولید لوړ او باکیفیته شي.

۷. د خصوصي سکتور پراختیا

د وړو، منځنیو او لویو شرکتونو ملاتړ او هغوی ته د مالي او اداري آسانتیاو برابرول.

۸. د مالیاتو اصلاحات

په عادلانه ډول د مالیاتو سیستم رامنځته کول چې پانعوال ته خنډ ونه ګرځي.

۹. د بازارموندنې او صادراتو زیاتوالی

په داخلي او نړیوالو بازارونو کې د صادراتو ودې ته توجه او د محصولاتو کیفیت لوړول.

۱۰. د شفافیت او حساب ورکولو سیستمونه

د فساد مخنيوي او د ټولو مالي او اداري چارو روڼتيا يقيني كول.

۳۰: د دولت ونډه او ملاتړ د شريك كاروبارونو (Public-Private Partnership)

په برخه

۱. حقوقي او قانوني چوكاټ برابرول:

-دولت بايد د شريك كاروبارونو لپاره يو روڼ، ثابت او رسمي قانوني چوكاټ رامنځته كړي.

-د پانگوالو د حقونو د خونديتوب، قراردادونو، تاوان او ګټې د وېش اصول بايد واضحه كړي.

۲. مالي ملاتړ: (Finance Support)

-دولت کولی شي د پیل لپاره ځینې برخې تمويل کړي (لکه ځمکه، وسایل یا ځینې اسانتیاوې).

-یا د کاروبار یوه فیصدي خپله واخلې او شریک شي.

-دولت کولی شي له نړیوالو مرستندویو ادارو څخه د پانګې جلب اسانه کړي.

۳. د ځمکې یا ځای برابرول:

-دولت کولی شي ځمکه یا ودانۍ په ارزانه کرایه یا شراکت برابر کړي، تر څو کاروبارونه ژر پیل شي.

۴. اداري همکاري:

-د جوازونو، ثبت، مالیاتو او نورو اداري پروسو ساده او چټک کول.

-د بېلابېلو ادارو همغږي، څو پروژه په ځنډ و نه لویږي.

۵. د بازار لپاره اسانتیا:

-دولت کولی شي بازار ته د لاسرسي زمينه برابره کړي، داخلي یا صادراتي.

-یا له دولتي قراردادونو سره یې وتړي.

۶. عامه پوهاوی او اعلانونه:

-دولت باید د پروژو اعلانونه د ملي رسنیو له لارې خپاره کړي.

-خلک وهڅوي چې قانوني، شفاف کاروبارونو کې برخه واخلي.

۷. د څار او حساب ورکونې سیستم:

-دولت باید د څار، حساب ورکونې او شفافیت لپاره سیستم ولري.

-یو بی پري، تخنیکي ټیم ولري چې د پروژې پرمختګ تعقیب کړي.

۸. تخنیکي ملاتړ

-دولت کولی شي د اړینو سکتورونو متخصصین یا ادارې معرفي کړي چې کاروبارونو ته مشوره ورکړي.

پایله:

دولت باید هم مرسته‌کوونکی، هم همغږی‌کوونکی، او هم شفاف څارونکی رول ولري — نه یوازې نظاره‌چی. دا ډول ونډه به خلکو ته باور، پانګه‌والو ته جرئت، او اقتصاد ته ثبات ورکړي.

۳۱: حقوقي او قانوني چوکاټ برابرول

د شريک کاروبارونو د بريا لپاره بنسټيز رول لري .

۱. د شريک کاروبارونو لپاره ځانگړی قانون جوړول

-دولت بايد د شريک کاروبارونو لپاره ځانگړی قانون يا طرزالعمل جوړ کړي چې پکې د پانگوالو، دولت، او عامو خلکو ترمنځ مسوولیتونه، حقونه او مکلفیتونه واضحه وي .

-دا قانون بايد د گټې او تواوان د وپش اصول، د قراردادونو ډولونه، د حل لارې، ماليات، او نظارت شامل کړي.

۲. د شرکتونو ثبت ساده کول

- باید داسی آسانه میکانیزم رامنخته شی چی خلک وکولای شی خپل شریک کاروبارونه رسمی ثبت کړي .

- د ثبت بهیر باید آنلاین، شفاف او چټک وي، خو خلک له ستونزو سره مخ نه شي.

۳. د قراردادونو قانوني اعتبار

- هر شریک باید د قرارداد له مخی خپله ونده، گټه، تاوان، او مدیریت ولري .

- دا قراردادونه باید د قانون له مخی رسمی شی او د محکمې له لوری د منلو وړ وي.

۴. د پانگوالو د حقونو خونديتوب

- دولت باید تضمین کړي چی هیڅ شریک د دوکي، خیانت یا تاوان له خطر سره مخ نه شي .

- د شخړو د حل لپاره ځانگړې کمیتي یا محکمې دي وي.

۵. شفافیت او حساب ورکونه

- د قانون له مخی باید د شریک کاروبار مالي راپورونه، گټه، تاوان او لگښتونه ټولو شریکانو ته واضح وړاندې شي .

- د څار ادارې باید شفافیت یقیني کړي.

۶. د مالیاتو روڼ سیستم

- شریک کاروبارونه باید مشخص مالي اصول ولري، معافیتونه، یا د تشویقي مالیاتو شرایط چې خلک پانگي ته وهڅوي.

۳۲: مالی ملاتړ د دولت له خوا د شریک کاروبارونو د ودې لپاره

۱. لومړنی مالي مرسته (Startup Grants یا: Seed Funding)

-دولت باید د شریک کاروبارونو د پیل لپاره له بودیجې ځانگړی صندوق رامنځته کړي .

-د ځینو مهمو او عام المنفعه پروژو لپاره دې دولت 10% - 30% لومړنی پانگه برابر کړي.

۲. نرم پورونه: (Soft Loans)

-د خصوصي او دولتي بانکونو له لارې دې خلکو ته په کمه سود، اوږد مهاله او بې سود پورونه ورکړل شي .

-دا پورونه باید یوازې هغو کاروبارونو ته ورکړل شي چې شفاف پلان او شریکان لري.

۳. ضمانت یا کفالت: (Guarantee Schemes)

-دولت دې د کاروبارونو لپاره بانکي ضمانت ورکړي، خو خلک وکولای شي له مالي.

۳۳: د ځمکې یا ځای برابرول – د دولت ونډه

دولت کولی شي د شریک کاروبارونو د ملاتړ لپاره د ځای یا ځمکې برابرولو په برخه کې مهم رول ولوبوي:

۱. دولتي ځمکې ځانگړول:

-دولت دې د عام المنفعه شریکو پروژو لپاره ځینې دولتي ځمکې په موقتي یا اوږدمهاله ډول ورکړي .

-دا ځمکې باید له کرایي یا ډېر لږ فیس سره د کاروبار لپاره برابرې شي.

۲. صنعتي پارکونه او زونونه:

-دولت دې د صنعتي پارکونو، فارمونو یا سوداگریزو زونونو په دننه کې ځایونه شرکتونو او گډو کاروبارونو ته ورکړي .

-دا زونونه دي له اسانتياوو لکه برېښنا، اوبو، سړک، انټرنټ سره
مجهز وي.

۳. ځايي حکومتونه دي هم ونډه واخلي:

-ولایتي ادارې، ښاروالی او ولسوالی دي دا ډول پروژې تشخیص کړي
او د ځمکې تخصیص ته زمينه برابره کړي.

۴. د کرایي ځایونو ملاتړ:

-که ځمکه نشي ورکولی، دولت دي د شریک کاروبار لپاره د کرایي
ځای لگښت یوه برخه ورکړي یا دا کرایي تنظیم کړي.

دا کار نه یوازې د پروژې لگښتونه کموي، بلکې خلکو ته د کار زمينه
هم برابروي.

۳۴: اداري همکاري

د دولت اداري کولۍ شي د شريک کاروبارونو په پيل، مديريت او پراختيا کې لاندې اداري مرستې او همکاري وکړي:

۱. د جوازونو او اسنادو آسانتيا:

- اړوند ادارې (لکه اقتصاد، ماليه، تجارت، عامې روغتيا، زراعت...) دې د شريک کاروبار د راجستر، جواز اخيستو، او نورو قانوني اسنادو په چمتو کولو کې چټکه، شفافه او ساده پروسه رامنځته کړي .

- د يو کرکي سيستم (One Stop Shop) له لارې دې ټول مراحل يو ځای ترسره شي.

۲. نظارت او شفافيت:

- دولت دې يو ناپېل شوی، تخصصي نظارتي پلاوی جوړ کړي تر څو پروژې شفاف، عادلانه او له فساد پرته پرمخ ولاړه شي .

- دا پلاوی دې د پانغوالو حقوق خوندي کړي او راپورونه برابر کړي.

۳. مسلکي مشوري او روزنه:

-اروند وزارتونه او ادارې دې د کاروبار پر مخ وړلو، مدیریت، حساب ورکونې، مارکېټنگ، او تولید په برخو کې مسلکي لارښوونې او وړیا روزنیز پروگرامونه برابر کړي.

۴. همغږي او منځگړتوب:

-دولت دې د کاروبارونو ترمنځ همغږي رامنځته کړي، د بازار لپاره اړیکې برابرې کړي، او د خصوصي سکتور سره د خلکو د کاروبار ته رسمي ملاتړ ورکړي.

۵. قانوني ملاتړ:

-که ستونزې، شخړې یا حقوقي مسایل رامنځته شي، دولت دې د حل میکانیزم چمتو کړي (لکه ځانگړی شریک کاروبار کمیسیون یا حل و فصل مرکز).

پایله:

اداري ملاتړ له دې امله حیاتي دی چې د خلکو باور جلب کړي، پروژې قانوني کړي، او دوامدار پرمختګ ته زمینه برابره کړي.

۳۵: د بازار لپاره اسانتیا – د دولت د ملاتړ

د دولت ونډه باید یوازې د پروژې په جوړولو پورې محدود نه وي، بلکې د تولیداتو او خدماتو لپاره د بازار برابرول هم ډېر مهم دي. دا لاندې برخو کې اسانتیا رامنځته کولی شي:

۱. د بازار موندنې ملاتړ:

- دولت دې د شریک کاروبارونو لپاره مارکېټینګ پلانونه جوړ کړي .
- د ملي او نړیوالو تندرتونونو، کنفرانسونو او سوداګریزو غونډو له لارې محصولات معرفي کړي .
- د صادراتو لپاره د اسنادو، تدارکاتو او تګلارو ساده کول.

۲. د دولتي قراردادونو برخه ورکول:

-دولت کولی شي له دغو شریک کارویارونو څخه توکي او خدمات وپېري (لکه درمل، خوراکي توکي، تجهیزات) او مستقیم قراردادونه ورکړي .

-دا کار به د کاروبار لپاره دایمي بازار تضمین کړي.

۳. د داخلي بازار تنظیم:

-د بهرنیو وارداتو محدودول یا مالیه لورول، ترڅو کورني تولیدات سیال پاتي شي .

-د تقلب ضد نظارت او د کیفیت تضمین میکانیزم رامنځته کول.

۴. د ترانسپورت او لوجستیک اسانتیاوي:

-د لارو، بندرونو، گمرکاتو او ترانسپورت لگښتونو کی اسانتیا برابرول .

-د توکو انتقال لپاره ځانگړي همکاري یا سبسایدي ورکول.

۵. عامه پوهاوی او تبلیغات:

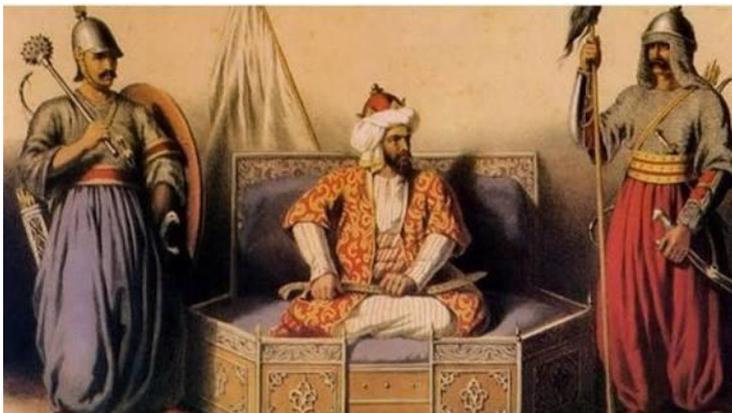
-د دولتي رسنیو له لاری د کورنيو تولیداتو ملاتړ ته عامه پوهاوی خپرول .

-خلکو ته د " خپل تولید وپېرو " پیغام ورکول.

پایله:

که بازار برابر نه شي، هر ډول سرمایه‌گذاري له خطر سره مخ کېږي. له همدې امله، د دولت د بازار برابرۍ رول حیاتي دی، تر څو دا کاروبارونه دوامداره، گټور او پراخ شي.

۳۶: د څارنې او حساب‌ورکونې سیستم (Monitoring & Accountability System) د شریک کاروبارونو لپاره اړین چوکاټ

د شریک کاروبارونو د شفافیت، اعتماد او دوام لپاره، یو قوي او فعال څارنیز او حساب‌ورکونې سیستم ډېر مهم دی. دا سیستم باید لاندې برخې ولري:

۱. د مدیریت شفاف جوړښت

- یو ټاکل شوی مدیره پلاوی (Board) چې له پانګوالو، متخصصینو او دولتي استازو څخه جوړ وي .

د هر پرېکړې لپاره مستند اسناد او د شريکانو تصويب ته اړتيا.

۲. منظم مالي راپور ورکول

د مياشتني، ربع وار، او کلني مالي راپورونو برابرول .

دا راپورونه دې ټولو شريکانو ته وړاندې کېږي .

د گټې او لګښت شفاف وپېش.

۳. خارجي حسابرسې (Audit)

د حسابونو د سموالي لپاره يو مستقل شرکت يا ادارې له خوا کلني حسابرسې .

د درغليو، اختلاس يا بې مسوليتي مخنيوی.

۴. شريکانو ته معلوماتو ته لاسرسې

شريکانو ته د اړتيا وړ اسنادو، راپورونو او پرېکړو ته د لاسرسې حق ورکول .

يو آنلاين سيستم يا راپور ورکولو مرکز.

۵. شکايت راکړې ميکانيزم

هر شريک يا کارکوونکی دې وکولای شي چې خپل شکايت ثبت کړي .

د شکايتونو ارزونه، ثبت او حل لپاره ځانگړې کميټه.

۶. موثريت ارزونه (Performance Evaluation)

- د هرې پروژې، مدیره پلوي، او کارکوونکو موثریت ارزول .
- د بي کفایتی یا فساد په صورت کې بدیلې اقدامات.
- ۷. قانوني ملاتړ او جزايي تدابير
- د قراردادونو له مخې مسؤلیتونه تعريف شي.

۳۷: تخنیکي ملاتړ

تخنیکي ملاتړ د شریک کاروبارونو د بریالیتوب لپاره مهم بنسټ دی. دا ملاتړ هغه عملي او مسلکي خدمات دي چې دولت یا اړوند ادارې یې د پروژې د پیل، پراختیا، مدیریت او پرمختګ لپاره برابروي.

مهم تخنیکي ملاتړونه:

۱. مسلکي مشورې او روزنه :

-د کاروبار د پیل، مدیریت، محاسبی، بازارموندنې او حقوقي چارو لپاره متخصصین معرفي کول .

-د شریکانو، مدیرانو او کارکوونکو لپاره روزنیز ورکشاپونه او سیمینارونه .

مثال: د اقتصاد وزارت یا صنایعو وزارت له خوا د فارم جوړونې یا درملتون مدیریت لپاره یو ۳ ورځنی روزنیز پروگرام.

۲. تخنیکي اسناد او نموني طرحې برابرول :

-د کاروبارونو لپاره معیاري پلانونه، کاری لارښودونه او د محاسبی فورمی برابرول .

مثال: د درملتون یا د چرگانو د فارم لپاره یو بشپړ تخنیکي کتابچه چې گام په گام جوړښت، تجهیزات، درمل، او کارکوونکي پکې واضح شوي وي.

۳. د ماشینونو او تجهیزاتو په نصب کې مرسته:

-فني انجیران یا تخنیکي تیمونه چې د فابریکو، فارمونو یا نورو واحدونو تجهیزاتو نصب، تنظیم او څارنه وکړي .

مثال: د سولر انرژي د پروژې لپاره د تخنیکي تیم له خوا د سیستم نصب او تنظیم.

۴. د کیفیت کنترول او ارزونه:

-د تولیداتو او خدماتو لپاره معیاري معیارونه وضع کول او څارنه کول .

مثال:

د کرنې وزارت له لوري د لښياتو يا چرگانو د توليد کيفيت معاینه او تصدیق.

۵. د معلوماتي ټکنالوژۍ ملاتړ:

-د سیستماتو جوړول (د حساب کتاب، شریکانو لیست، بازارموندنه، ذخیره او خرڅلاو) .

مثال:

یو ساده کمپیوټري سافټویر چې د شریکانو د پانګې ثبت، میاشتنی ګټه او راپورونه اداره کوي.

پایله :

تخنیکي ملاتړ د پروژې د بریا بنسټیز عنصر دی، ځکه چې دا مرسته کوی ترڅو کاروبارونه له غلطیو وساتل شي، بڼه مدیریت ولري او دوامدار عاید تولید کړي.

۳۸: عامه پوهاوی او اعلانونه

hamcall.ir

مرکز تماس همکال

کمپین تبلیغاتی چیست؟

د شریک کاروبارونو د بریالیتوب لپاره عامه پوهاوی او موثر تبلیغات دپر مهم دي. خلک باید پوه شي چي دا ډول پروژه څه ده، څنگه گډون پکې کولی شي، څه گټه لري، او څنگه شفافیت پکې تضمین شوی.

۱. د عامه پوهاوي هدفونه:

- د خلکو اعتماد ترلاسه کول .

- د پانگوالو، کارکوونکو او مشتریانو جذبول .

- د شفاف مدیریت او قانوني چوکاټ وضاحت .

- د تولیداتو یا خدماتو معرفي.

۲. د اعلانونو مهم چينلونه:

الف. دولتي رسني:

-ملی تلویزیون، رادیو افغانستان، رادیو ملی، اطلاعات و فرهنگ ریاستونه .

مثال:

په ملی تلویزیون کې د ۳ دقیقو مستند ویدیو چې د شریک کاروبار موخې، کتې، او د گډون طریقې بیانوي.

ب. ټولنيزې رسنۍ:

-فیسبوک، ټویټر، یوتیوب، ټلگرام چینلونه، TikTok

مثال:

یو جغرافیک پوست یا ویدیو چې د درملتون شریک کاروبار ته بلنه ورکوي، د شرایطو او گټو لنډ وضاحت پکې وي .

جوماتونه او دیني مراکز:

مثال :

د جمعي د خطبې وروسته د اعلاناتو لپاره اجازه اخیستل، ترڅو خلک مستقیم خبر شي.

د. پوستري او بروشرونه:

-په بنوونځیو، پوهنتونونو، بازارونو، شفاخانو، بانکونو او دولتي ادارو کې نصبول.

مستقیم غونډې او سیمینارونه:

د خلکو، علماوو، مشرانې شورا او ځوانانو لپاره غونډې تنظيمول

۳. د اعلان محتوا باید څه وي؟

د پروژې نوم، موخه، موقعیت .

د ګډون شرایط، د سرمایې کچه، د ګټې او تاوان شریکول .

د پروژې د شفافیت ضمانت.

۳۹: د پانګوالو ترمنځ د شراکت قانوني چوکاټ جوړول

د دې هدف دا دی چې د شریک کاروبارونو لپاره یو روښانه، باوري او قانوني اساس رامنځته شي، څو هر پانګوال د خپلې ونډې، حقونو او مسؤلیتونو په اړه وضاحت ولري، او شخړې یا ستونزې په قانوني لارو حل شي.

اصلي برخي:

قانون جوړونه: د شريک کاروبار لپاره بايد خانگري قانون يا فرعي مقررہ تصويب شي.

قراردادونه: د هر کاروبار لپاره بايد شريکان د قانون سره سم ليکلي قراردادونه لاسليک کړي.

شرکت ثبتول: شريک کاروبارونه بايد د مالي وزارت يا صنعت و تجارت وزارت کي رسمي ثبت شي.

حقونه او مسوليتونه: د هر شريک حق، ونډه، د گټي اخيستنې اندازه، او مسوليتونه بايد مشخص وي.

د شخړو حل ميکانيزم: که ستونزه پيښه شي، بايد د حل لپاره قانوني مسير موجود وي.

نظارت: دولت بايد د قانون پلي کېدو څارنه وکړي.

شفاف مديريت: د حساب ورکونې، راپور ورکونې او تصميمنيونې لپاره سيستم وضع شي.

مثال:

که ۲۰۰ کسان په يوه فابريکه کي شريک وي، بايد د هر يو ونډه ثبت شي، قراردادونه امضاء شي، او د گټي/تاوان د وېش اصول واضح وي.

د قانوني چوکاټ د خلکو باور زياتوي او د پانگوالو ترمنځ همکاري تقويه کوي

۴۰: بهرنیو افغان پانګوالو پانګونې

۱. اهمیت

بهرني افغانان چې په بهر کې ژوند کوي، د خپلې خوږې مینې او وطن پالنې له مخې غواړي خپلې پانګې وطن ته راوړي ترڅو اقتصادي پرمختګ ته مرسته وکړي.

۲. فرصتونه

د پانګې جذب د کورني اقتصاد پیاوړتیا لپاره حیاتي دی .

د بهرنیو افغانانو پانګه کولی شي د نوي کاروبارونو، پروژو او بیارغونې په برخه کې وکارول شي .

د انتقال شوو پیسو (remittances) موثره اداره او پانګونه د ملي عوایدو سرچینې زیاتوي .

۳. اړینې چارې

- د پانګونې لپاره اسانه، خوندي او شفاف قانوني چوکاټ برابرول .
 - د بهرنيو افغانانو لپاره د پانګونې ځانګړي امکانات او تخفیفات لکه مالیه کې اسانتیاوي .
 - د پانګونې د پروسې ساده کول او اړوند اسنادو او جوازونو په چټک ترلاسه کولو کې مرسته .
 - د پانګونې او سوداګرۍ په اړه عامه پوهاوی او معلومات ورکول .
۴. د پانګونې ډولونه

-شریک کاروبارونه (joint ventures)

- کرنیزې پروژې او فارمونه
 - صنعتي او توليدي فابریکې
 - انرژي او ټکنالوژي پروژې
 - ودانیز او انفرادي سکتور پروژې
۵. ګټې

- د هیواد اقتصادي وده او د کار فرصتونه زیاتوي .
- بهرني افغانان د وطن سره مالي او کلتوري اړیکې پیاوړې کوي .
- د پیسو انتقال قانوني او رسمي چینلونو ته راځي، چې شفافیت زیاتوي .

۶. د دولت رول

د پانگوالو د حقونو خوندیتوب .

د پانگوني په چارو کې اداري او تخنیکي ملاتړ.

۴۱: د نظارت او ارزونې کمیتې جوړښت

۱. رئیس: یو باصلاحیته، بی طرفه او متخصص شخص.

۲. د مالي چارو متخصص: د مالي شفافیت، حساب ورکولو او بودیجې ارزونې لپاره.

۳. د حقوقي چارو غړی: د قراردادونو، پانگوالو حقوقو، او قانوني چوکاټ څارنه.

۴. د پانگوالو استازی: د ونډوالو له لوري منتخب کس.

۵. د تخنیکي/سکتوري متخصصین: د درملتون، فابریکي یا بل اړوند سکتور مسلکي غړي.

۶. د بنځو استازي: د بنځینه پانگوالو د ونډې او حقوقو ساتلو لپاره.

۷. د دولت استازي (د اړوند ادارې له لوري): د حکومتي همغږی لپاره.

د کميټي مسؤلیتونه:

- د کاروبار د عملي تطبیق څارنه.

- د مالي شفافیت ارزونه (هره میاشت یا ربعي ته راپور).

- د پانگوالو د شکایتونو اورېدنه او حل.

- د گټې او تاوان حسابونه منظم ارزول.

- د قراردادي شرکتونو، اجاره لیکونو او تدارکاتو قانوني ارزونه.

- د بنځو، ځوانانو او معلولينو ونډې ارزونه.

- د راپورونو برابرول د حکومت، پانگوالو او ولس لپاره.

د فعالیت طریقه:

- میاشتني یا ربع وار ناستي.

- د راپورونو علني خپرول.

- د مالي حسابونو او بودیجې تفصیل شریکول.

د غړیتوب معیاري طرز العملونه.

۴۲: د شریک کاروباري طرحي په اساس، د نړیوالو سازمانونو اعتماد جلبول

د بندیزونو (تحریمونو) لري کول او نړیوال تجارت پراخول د هېواد لپاره ډېر مهم دي. دا لاندې ډول تشریح کېدی شي:

۱. د شفاف کاروباري سیستم جوړول:

-د پانګې، ونډې، ګټې او تاوان لپاره شفاف، اسناد لرونکی او حساب ورکونکی سیستم د نړیوالو سازمانونو لپاره د اعتماد اساس جوړوي.

-کله چې پروژه بی‌فساده او قانوني وي، نړیوالې ادارې (لکه IMF ، WB ، ADB ، UNDP) چمتو کيږي چې ملاتړ یې وکړي.

۲. د قانوني او حقوقي چوکات رامنځته کول:

-د پانگوالو حقونو خوندي کول، د شفافو قراردادونو جوړول، او د عدلي حل لار موجودیت د اعتماد کچه لوړه وي.

-دا اقدام د تحريمونو د لرې کېدو لپاره نړيوالو ته مثبت پيغام ورکوي چې هېواد په اصلاحاتو بوخت دی.

۳. د اقتصادي پرمختگ د داخلي ميکانيزم بنوډل:

-دا طرحه بنیې چې هېواد کولای شي له داخلي پانگې (خلکو پانگه) څخه کار واخلي، تولید زیات کړي او واردات کم کړي.

-دا بې نیازه اقتصاد نړيوالو ته دا پيغام ورکوي چې هېواد نور په تدريجي ډول د ثبات خوا ته روان دی.

۴. د بنځو، ځوانانو او ټولنيزو قشرونو فعاله ونډه:

-د ټولگډونه اقتصادي سيستم معرفي کول (شامل بنځي، ځوانان، ناتوان خلک) نړيوالو ته دا څرگندوي چې د بشري حقونو پر اصولو ولاړ دی.

۵. د نړيوالو همکاريو لپاره زمينه برابرول:

-که دا طرحه پلي شي، هېواد کولی شي له نړيوالو توليدي شرکتونو، بانکونو او تجارتي سازمانونو سره مستقيم تړونونه وکړي.

-دا کار د وارداتو آسانتيا، د صادراتو بازار، او د بهرنيو پانگوالو جذب زمينه برابروي.

۶. د تحريمونو تدريجي لرې کېدل:

-شفافیت، شمولیت، حساب ورکونه او د فساد ضد میکانیزمونه، نړیوال فشارونه کموي.

-دا اقدامات د نړیوالې ټولني اعتماد جلبوي او له نړیوالو بندیزونو (تحریمونو) د وتلو شونتیا دېروي.

۷. نړیوالو معیارونو ته رسیدنه:

-د تولید، حفظ الصحی، چاپیریال، کارگر حقوقو او مالیې په برخه کې نړیوال معیارونه پلي کول.

-دا کار د صادراتو اجازه، نړیوالو نندارتونونو کې گډون، او د نورو هېوادونو بازار ته د لاسرسي زمینه جوړوي.

پایله:

دا طرحه یوازې داخلي اقتصادي پراختیا نه، بلکې د هېواد نړیوال اقتصادي هویت، باور، او تعامل پیاوړی کولی شي. که دا طرحه د شفافیت، قانونیت، او ټولنیز عدالت پر اساس پلي شي، د تحریمونو لړې کېدل، نړیوالو مرستو زیاتوالی، او بهرني بازارونو ته د صادراتو لاره به هموار شي.

په آخر کی د هغه ملګرو څخه پیره مننه چی د دی کتاب په
جوړولو سره یی زه پیر تشویق کړم خصوصا نورجهان
وردگ او جواد ستانکزی.

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**